لوړ خیالونه او
ژور فکرونه

انتخاب، ترجمه، تأليف

د

لوړواند استاد ګل پاچا الفت

Ketabton.com

اهداً

پښتو ژبې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

د ناشر سریزه

((لوړخیالونه او ژور فکرونه)) د ارواښاد استاد الفت له خوا راغونډ شوی اثر دی، ده د دې اثر له پاره د نړۍ د هغو پوهانو آثارخوښ کړي چې په یوه وخت هم پیاوړي مفکرین او هم د پیاوړي قلم خاوندان لیکوالان او ادیبان وو. خو استاد دا آثار داسې را پښتوکړي چې د ترجمې نخښه هم نه پکښې ښکاري، او لکه د ده د غوره نثرونو غوندې روان خواږه او له شعري کیفیت نه برخوردار دي. ده دا ګمان هم کړی چې د داسې مفکرینو افکار یې د خپلې ترجمې له پاره غوره کړي چې دی یې هم د فلسفې په ژورښه پوه دی او هم دی په خپله له همدې لړۍ مفکرینو څخه دی.

همدا راز ده د نوموړو لیکوالو هغه پارچې خوښې کړي چې زموږ د ټولنې له پاره یې نه یوازې دا چې فکر او مطالب نا اشنا نه دي بلکه زموږ د ټولنې د ښې استفادې وړ افکار او مطالب لري.

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان د ارواښاد استاد الفت دا غوره اثر د فکر او نثر د یوې ښې نمونې په توګه خپروي.او هیله ده چې افغان ځوانان به یې په مینه ولولي او د فن او فکر زده کړه به ترې وکړي.

په درنښت

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سر لیک :	مخ:
آزادي	١
اجتماعي عیبونه	٢
ګل ویل	٢
شپږ زره کاله پخوا	٢
حضرت محمد (ص)	٣
خیال او امید	۴
له مرګه نه ویریږم	۵
د غم خوښي	۵
دژوند لوبه	۵
پوهه	۵
هرچا وځورولم	۶
زما ترانې	۶
د هوسونومرګ	۶
د شاعر حال	۶
شاعرته	٧
ادب او محبت	٧
دحقیقت اظهار	٧
پیغمبر	٨
د نیکانو ارمان	٨
قبراوګل	٨
افتخار	٩
څه غواړم؟	٩
دبډای فقر	١٠
هیرول	١١
له هرچانه لرې	١١
د شاعر خوشبختي	١١
تسلي	١١
هابیل اوقابیل	١٢
سخاوت	١٢
بی اسرې	١٢
خلک اوشاعر	١٣
انسان	١٣

سرلیك:	مخ:
په انګلستان کی	١٣
غویي	١۴
دټاګور نغمې	١۴
شاعر او پرښته	١۵
غم اوخوشحالي	١۶
پارلمان	١٧
ژوند	١٧
قوت اوجرئت	١٧
تاریخ	١٧
لوړه پایه	١٧
بدبختي	١٨
عقل	١٨
ترقي او تکامل	١٨
دژوند ضروري شرط	١٨
علم او اخلاق	١٩
فکراو احساسات	١٩
تمسخراو ترحم	١٩
دخلکو انتظار	٢٠
خطرناک	٢٠
د ژوندانه مخ اوڅټ	٢٠
لیونتوب اوحماقت	٢١
په ځان باور	٢١
تعصب	٢١
ځان وپیژنه	٢١
شخصیت	٢٢
بقاء	٢٢
کب	٢٢
هغه چي دنیاته رانغله	٢٢
څنګه به یو؟	٢٣
ستاسو فکر	٢٣
که طبابت ترقي وکړي	٢٣
څه غواړئ؟	٢٣

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرليك:	مخ:
پوه اوناپوه	۲۴
ليونی	۲۴
مرګ	۲۴
روح	۲۴
افلاطون	۲۴
زموږپوهه	۲۵
بدې خبرې	۲۵
انساني سلوک	۲۵
انساني کمال	۲۵
د فکرروزنه	۲۶
ښکليتوب	۲۶
ښايست	۲۶
سياست مدار	۲۶
غولول	۲۶
فکرېه شعر کښې	۲۶
بدبختي اوشعر	۲۶
عشق او سعادت	۲۷
پوهه او عشق	۲۷
ښوونځی	۲۷
دفکر پانګه	۲۷
معرفت	۲۷
علم او علما	۲۷
ځان ښودل	۲۷
دښه کار علت	۲۸
تاج اوقلم	۲۸
مطبوعات او تاريخ	۲۸
حکومت او روزنامه	۲۸
دځان سعادت	۲۸
ځان مسعود ګڼل	۲۸
اجبار او اختيار	۲۹
عقل اوزړه	۲۹

سر ليك:	مخ:
کينه او مينه	۲۹
احتمالي مصيبت	۲۹
لياقت لرل	۲۹
شهامت	۲۹
لوی خلک	۲۹
اجتماع	۳۰
د جنګ اساس	۳۰
نجيبه غريزه	۳۰
شهرت اوشرافت	۳۰
هديه قبلول	۳۰
هيرول	۳۰
ځان غوښتنه	۳۰
مکررات	۳۱
نيکي	۳۱
دطبيعت قوانين	۳۱
انساني تکليف	۳۲
ژوند	۳۲
هيرول	۳۳
حکمت اوسعادت	۳۳
انشا	۳۳
مطالعه اوتفکر	۳۴
خوی او خصلت	۳۴
دوستانه مناسبت	۳۴
بدي اوضرر	۳۵
لويه اشتباه	۳۵
افتخار	۳۵
غضب او شهوت	۳۵
دوستي	۳۶
ښکلا	۳۷
وحشي اومدني انسان	۳۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

وریځې پورته په هوا کښې دي، څاڅانې ښکته په زمکه کښې.
هغه څه چه په هسکو وریځو کښې شته په ژورو څاڅانو کښې هم شته.په دغو اوبو باندې هم هماغه تنده ماتیږي.
د لوړ خیال او د ژور فکر نتیجه یوه ده.
ته! یا خپل نظر ډیر لوړ کړه یا پخپل ګریوان کښې ډیر سر ښکته کړه!
د شاعر او فیلسوف فرق همدغه دی.
زه شعر او فلسفه همدغه شان ګڼم.

((الفت))

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزادي

په کوم حق دهوا آزاد مرغان په پنجروکښي اچوئ؟
څه حق لرئ چې دغه آسماني نغمه وا ل له ګوښه ځايونو، له چينو اولښتيو، دسپيدو له رڼا او د ونو له څانګو څخه بيلوئ او د ژوند پانګه ترينه اخلئ.
انسانه ! ته په رښتيا دا ګومان لرې چې لوی خدای دغه ښايسته مخلوق ته دا وزرونه او ښکې ددې لپاره ورکړي دي چې ته يې وشکوې؟
آيا بې له دغه ظلم او ستمه ته ښه ژوند نشي کولی؟
آخر دغو بيګناهو څه کړي دي چې ټول عمربه ستاپه زندان کښې تيروي.
دا څه معلومه ده چې د دغو بيګناه بنديانو سرنوشت زموږله سرنوشت سره نه دی تړلی.
دا چا ته معلومه ده چې ددغو مرغيو آه به دظالمانو حاکمانو په څير په موږ را ونه ګرځي اوموږ به ونه ځوروي.
آه - هيڅوک نه پوهيږي چې په دغه جهان کښې زموږ له کړو نه څه نتيجه ولاړيږي؟
زموږ له هغو جنايتونو چې په خندا او خوشحالی انجام مومي د اسرارو په چارراهی کښې څه پيداکيږي.
کله چې دشنه اسمان سپک وزره مرغا ن چې ددې لوپې فضا الوتلو ته پيدا دي په پنجروکښې اېساروئ، هغه وخت چې دآسمان دنيلي درياب ښايسته لامبوزن د خپل ظلم په زندان کښې اچوئ دافکرنه کوئ چې يوه ورځ به ددوی په وينو لړلي نوکان له قفسونو څخه راووزي اوتاسوته به درورسيږي.
ايا تاسو دا فکرنه کوئ چې هر چيرته چې يو بندي دظلم اوستم له لاسه فرياد کوي خدای ورته په رحم او مهربانی ګوري؟
دخدای لپاره د شنو فصلونو اوکښتو نوکونجي دغو بنديانو ته وسپارئ.
بلبلان ازاد کړئ مرغی خوشې کړئ.
دغه ښکلې پنجرې چې دزينت لپاره ستاسو په کورنو کښې ځړيږي په ډير دقت وګورئ.
دجهان هغه تله چې تاسې يې نه وينئ دوه پلې لري.
همدغه دقفس نرې او زرې مزې دي چې دزندانو او جيلو نو تور اهنين سيخونه ترينه جوړيږي.
د اسمانونو، د چمنونو، دسيندونو بې ازاره لارويو ته زيان مه رسوئ او ازادی ته يې په احترام وګورئ.
ددغو بيوزلو اوبې ګناهو ازادي مه ايساروئ چې د تقدير اوسرنو شت قاضي او حاکم ستاسو ازادي سلب نه کړی.
هغه چې د ظالمانو له ظلمه فرياد کوي پخپله هم ظلم اوتيری کوي.
انسانه! ته په رښتيا ازادي غواړې او ازدي دې خوښه ده؟
که دغسې وي نو بيا ولې دغه بندي اود خپل ظلم پټه خوله شاهد پخپل کورکښې ساتې.
ظالمه! ولې فرياد کوې چې په ماباندې ظلم او تيری کوي.
لږ څه خودغه بيوزلی بندي وګوره چې سيوری يې په تاباندې پريوتی دی.
دغه قفس ته خو لږ غوندې ځيرشه چې ستاپه کورکښې ځوړند دی او ته نه پوهيږې چې ددې پنجرې دسيخونو ترشا چې اوس په کښې يو بې ګناه مرغه نغمه سرايي کوي ديوه زندان اساس اوبنياد ايښودل کيږی.

(هوګو)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي عيبونه

هغه څوك چې له ټولو اجتماعي عيبونو يعنې له خو دپرستۍ، تعصب، خطا كارۍ او دروغو نه خلاص وي له اجتماع سره په دومره مخالف وي چې بې له انزوا نه به هيڅكله ژوند و نه كړى شي.

(ګوستا ولوبون)

ګل وېل

ګل بوراته وېل:

زه او ته تقدير يوله بله بېل كړي يو، زه دلته پاته كېږم مګر ته هرې خواته الوزې او هرلورته تلى شې، سره له دې ما اوتا يوپه بل پورې زړه تړلى او له خلكونه لرې خوا په خوا ژوند كوو.

زه او ته دومره يوبل ته ورته يو چې كله كله دواړو ته ګل وېل كېږي افسوس دى چې ته له نسيم سره پرواز كوې او زه په زمكه كښې زنداني يم.

ماڅومره ارزو لرله چې له تاسره والوزم اوستاپه مخكې خپله خوشبويي خبره كړم.

مګرته دومره لرې ځې چې زه درسره ملګرتيا نشم كولى.

ته هميشه په ګلونو كښې پرواز كوې زه يوازې د خپل سيورى ننداره كوم چې د لمرله ګرزيدو سره زما شاو خا ګرځي.

ته ځې اوبيا راځې بيابيرته ځې اود بل ځاى قصد كوې مګر ماوينې چې هرسحر پخپل ځاى ټينګ ولاړيم او اوښكې تويوم.

بوراګله! ددې لپاره چې زما اوستا يارانه ټينګه پاته شي ياته ماغوندې خپلې نبلې په زمكه كښې خښې كړه ياماته بڼې او وزرونه راكړه چې تاغوندې والوزم او له تا سره پروازو كړم؟

(هوګو)

شپږ زره كاله پخوا

شپږ زره كاله كيږي چې سړي دسړو په وژله لګيا دي.

.....آسمان هركله د زنبق دګلونو او دښايسته مرغيو د ځالو په صورت خپل استازي رااستوي چې دوى دصلح اومحبت خواته راوبولي مګر دغه دمينې پيغامونه د خلقو له زړونو څخه دليو نتوب اثرنه وړي.

له ډير و وخته دځمكې د خلكو زوروره مينه له وژلو او وينو تويولو سره پيداشويده.

ډيره موده كيږي چې دملتونو خوږه او جذابه موسيقي دجنګ او جګړې ساز او سرود دى.

ډير وخت دى چې افتخار د ويرو ونكې خپسكې بڼه پيداكړي ده چې په ديو هيكله ارابه په لاره تيريږي او ښځې، نران، لوى، واړه له پښو لاندى چيتوي.

اوس زموږ سعادت اونيكبختي له ډيرې مشكل پسندۍ نه كار اخلي اوهغه وخت يې وچولي غوړيدلې وى چې خلك ووايي ((ځوځانونه وژنو)) اوس بايد دسعادت ګټلو لپاره د جنګ نغاره وډ نګيږي.

هر چيرته د پولادو برق په ځليدو دى، په هر ځاى كښې دبلو لمبولوګي اولوخړې پورته كيږي.

هغه خلك چې ډلې ډلې د خلكو د وژلو لپاره د جنګ ميدان ته روان دي د خپلو تورو شپو درونو لو لپاره د توپونو د خولو لمبو ته ضرورت لري.

داټو ل كارونه يوازې دقومونو دمشرانو د جاه طلبۍ لپاره دي.

هغوى لاپه موږ باندې خاورې نه وې اړولې چې زموږ په قبرنو باندې ددوستۍ معاهدې كوى.

ځنا وراو مرغان لاد جنګ په ميدان كښې زموږ په وينو او هډوكوپسې ګر ځې اودغه اقايان بيو له بله سلامونه او احترامونه مبادله كوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ په ننني دنیاکښې هیڅ ملت نه غواړي چې یو بل ملت خپل ګاونډ ووینې.

هغه کسان چې ددوی د حکومت دوام زموږ د حماقت نتیجه ده هره ورځ د قهر اوکینې احساس زموږ په روح کښې تقویه کوي او هغه اور ته لمن وهي چې دوی پخپله بل کړی دی....

ښایي چې له یوه سیوری لاندې ارام کښیناستل دیوې چینې خوړې او به څښل، له یوې ګڼې او ګوړې ونې لاندې له خپلو رؤیاسره مشغولا خوند او لذت ولري مګر دنن ورځې انسان له دې ټولو خوندو نه زیات خوند د خپلو وروڼو په وژله کښې مومي.

هغه وخت چې سپیدی چوي او د رڼا پیغام جهان ته راوړی، هغه وخت چې دسحر مرغه نغمه سرایي کوي دغه جګړه مار انسان دوژلو او وینو تویولو په فکر کښې وي. او له کینې نه کاراخلی.

(هوګو)

حضرت محمد (ص)

هغه (ص) پوهیده چې دعمر وروستی سلګی ده او د ژوند رڼا لکه د مازیګر زیړی لمر درنګ ساعت له سترګو پنا کیږي.

دی به تل په فکر کښې ډوب و او په هیڅا به یې پړه نه اچوله.

چې په لاره به روان ؤ، له هرې خوا سلامونه پرې وېل کیده، ده به هم هر چاته په مهربانۍ ځواب وایه.

په ږیره کښې یې شل ویښتان سپین نه لیدل کیده او زهیر تیایې ورځ په ورځ زیاتیده.

کله به چې اوښانو اوبه څښلې دی به ورته ودریده او هغه ورځې به یې په زړه ګرځیدې چې ده به دخپل تره او ښان څرول.

هروخت به د خدای په درګاه کښې په زار او نیاز مشغول و.

خوراک یې بیخې لږ و او ډیر ځله به یې په نس پورې تیږې ترلې.

پخپل لاس به یې خپلې میږې لوشلې، چې جامې به یې وشلیدې په زمکه به کښیناست او خپل کالي به یې پخپله ګنډل.

د ځوانۍ قوت یې نه وپاته، ډیرو روژو دده بدن کمزوری کړی و. په ډیرو او ږدو ورځوکښې به یې درمضان ټولې روژې نیولې. د درې شپینو کالو و چې ناڅاپه تبه پرې راغله.

هغه قرآن چې د خدای له لورې پرې ناز ل شوي و، ټول یې ولوست. داسلام بیرغ یې سعید ته په لاس کې ورکړ او هغه ته یې وویل:

دازما دژوند وروستۍ ورځ ده ته په دې پوه شه چې بې له یوه خدایه بل خدای نشته، ته د هغه په لاره کښې جهاد وکړه.

دی ډیر آرام معلومیده مګر نظریې د هغه لوړ پرواز عقاب غوندې و چې د لوړې فضا په ترکولو مجبور شوی وي.

په دغه ورځ هم د ی د هر وخت په شا ن دلمانځه لپاره مسجد ته راغی اوپه حضرت علي یې تکیه کړې وه، مومنان او مسلمانان ورپسې راروا ن وو او په مخکې یې مقدس بیرغ رپیده.

چې مسجد ته ورسیده رنګ یې الوتی و او خلکوته یې وویل:

ای خلکو! که چیرې دپاک خدای (ج) اراده نه وای مابه له یوړانده اوناپوه نه څه فرق نه درلود.

چا ورته وویل د خدای(ج) رسوله! هر چا چې ستا بلنه د حق په لوري واوریدله ستا په خبرو یې باور راغی او په ایمان مشرف شو.

کله چې ته دنیا ته راغلې نو په آسمان کې نوی ستوری ښکاره شو او د کسری د طاق درې برجونه و نړیدل.

مګر هغه (ص) خپلو خبرو ته دوام ورکړ او و یې ویل: اوس زما وروستی ساعت رارسیدلی دی او د آسمان پرښتې زما په باب کې مجلس لري.

غوږکیږدئ او واورئ! که ما ستاسو کوم یوه ته کله کومه بده خبره کړې وي هغه دې پاڅیږي او پخوا له دینه چې زه له جهانه لاړ شم ما ته دی بیرته راوګرځوي او هماغه څه دې را ته و وایي.

که مې څوك وهلی وي و مې دې وهي که مې له چانه څه اخستي وي رانه دې واخلي، په دغه وخت کې یې هغه لړګی حاضرینو ته وړاندې کړ چې د ده په لاس کې و، هلته یوه بوډۍ ناسته وه او وړی یې وریشلې هغې چیغه کړه چې ای د خدای رسوله خدای دې له تا سره ملګری وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده (ص) بیا و ویل: ای خلکو! په خدای ایمان لرئ او د هغه حضور ته په تعظیم سرونه ټیټوئ، د میلمنو پالنه کوئ پرهیز ګار اوسئ او عدالت وچلوئ.

دغه وخت لږ غوندې غلی او په فکر کښې شو بیا یې ورو ورو ګامونه واخستل او و یې ویل: ژوندو خلکو! زه بیا تاسو ټولو ته وایم چې زما د تللو وخت دی ژر کوئ پخوا تر دې چې زه د اجل پیاله نوش کړم زما ګناه چې ما کړی وي را په یاد کړئ او هر بد مې چې ستاسو له هر یوه سره کړی وي، له ما نه انتقام واخلئ.

خلك له ده نه غلي او نیولي په څنګ تیریدل، ده د ابوالفداء له خاه نه اوبه را وغوښتلې او مخ و لاس یې و مینځل، یوه سرې ترینه درې درهمه وغوښتل ده سمدلاسه ورکړه او ویې ویل: ((د حساب فیصله دلته ښه ده نه په قبر کښې)) خلکو په ډیره مینه په هغسې نظر لکه چې کوتره یې لري دغه د جلال او عظمت خاوند ته کتل چې ډیره موده د دوئ د ډاډ او امید مرکز ؤ.

دی (ص) خپل کور ته ننووت ډیر خلك د کاله نه د باندې پاتې شوه او ټول شپه یې په ویښه تیره کړه سحر چې سپیدې و چاودې ده و ویل: ابوبکره! زه نور د پاڅیدلو توان نه لرم پاځیره ما ته قرآن ولوله په دغه وخت کې د ده کور بي بي عایشه(رض) د ده تر شا ولاړه وه.

دی د آیتونو په اوریدلو مشغول ؤ چې حضرت ابوبکر (رض) لوستل، کله به یې په ورو ورو شروع شوی آیت تمام کړ، په دغه وخت کې نورو ټولو ژړل او چا خپله ژړا نشوه ټینګولی.

نژدې ماښام ؤ چې عزرائیل (ع) د کاله په دروازه کښې ښکاره شو او د ننوتلو اجازه یې وغوښتله.

د خدای (ج) استازي و ویل: پریږدئ چې د ننه راشي، په دغه وخت کښې هر چا د ده په سترګو کښې د ده د ولادت د ورځې غوندې یو عجیب ځلیدونکی برق لیده.

عزرائیل (ع) ده ته وویل: د خدای (ج) رسوله ته خدای (ج) خپل حضور ته بللی یې.

ده و ویل: زه د حق دعوت ته لبیك وایم له دغه وینا سره دی وریږدیده او د یوه آرام نفس په وتلو د ده شونډې بیرته پاته شوې او حق ته یې ځان وسپاره.

((هو ګو))

خیال او امید

د آسمان په لوښو کښې کومه یوه ډیره ښه ده؟ زه هر څوك خپلې عقیدې ته پریږدم او پخپله د آسمان هغې لور ته په زړه کې ډیر ځای ورکوم چې تل په پرواز کښې ده او خیا ل ورته وایي.... دې ښکې جنۍ ډیر ښه هوسونه پخپل پلو کښې راټول کړیدي.

آسمان خپلې دغې هوسناکې او نیاز مینې لور ته اجازه ورکړیده چې هر څه یې زړه غواړي هغه له ځان سره واخلي. دې ښایسته او ګلالۍ جنۍ کله د ګلو تاج په سر باندې ایښی د سوسن امسا په لاس د ګلو او سنبلو په چمن کښې ګرځي بوراګانو ته د الوتلو لوری او لودن ښیي.

لکه د شاتو مچۍ له ګلونو سره خوله په خوله شي او په شیره یې ځان مړوي.

یو وخت له خورو ورو څڼو سره خپله سپینه ښه زوروري سیلۍ ته سپاري او په دغه حین کښې د سحر د سپیدو سپینه جامه یا د تورې شپې تور کالي اغوندي او هره ګړۍ د خلکو په نظر کښې بیله جلوه لري.

د لوی خدای دغه ښیګڼه باید هیڅکله هیره نکړو چې مور یې د دغې وفا دارې جاودانې پیغلې په ملګرتیا بر خوردار کړو.

زموږ سرنوشت یې دد ې له سرنوشت سره په یوه ملکوتي پیوند کلك وتاړه چې په غم او ښادۍ کښې راسره وي.

په دغه ښکلې بخشش باید ډیر خوشحاله اوسو او دا ښایسته حوره ډیره وستایو.

د زړه په کورکښې دکور د میرمنې ځای باید دیته پریږدو او ډیر پام وکړو چې هغه بد ګذرانه او بدخو یه خواښې یعنې عقل ددې ښکلې نازنینې ناوې زړه ازار نکړي.

او ه یوازې همدغه جنۍ په ما باندې نه ده ګرانه دد ې له خورسره هم زه ډیره ټینګه علاقه لرم.

خوریې له دینه لږ څه لویه او جدې شانته ده چې ((امید)) ورته وایي.

څومره به ښه وي چې دغه مهربانه ملګرې چې له ډیرې مودې زما د سعادت پانګه ده ترهغه وخته راسره وي چې زما دژوند ډیوه مړه شي او ژوند خاتمه ومومي. (ګوته)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له مرګه نه ويريږم

له مرګه نه ويريږم، که څوک راته ووايي چې نن شپه مرې زه به ووايم چې د خدای رضا مې قبوله ده، مګر خدای دې نه کا چې څوک راته و وايي ديوه تن ژوند ستا له لاسه تريخ دی.

((کانت))

د غم خوښي

زما دا خبره بې له پوهانو بل چاته مه کوئ ځکه چې ناپوهان بې له ملنډو په نور څه نه پوهيږي
زه غواړم هغه څوک وستايم چې ځانته اور لټوي اولکه پتنګ سره اورته ځان غورځوي.
دعشق په شپوکښې چې دژوند نيا لګې کرل کيږي او د حيات ډيوه لاس په لاس ګرځي دسپينې سپوږمۍ په ليدلو ستاپه روح کښې يو مرموز هيجان پيداکيږی، ته بيا خپل ځان دتورتم په زندان کښې بندې نه وينې ځکه چې هر ه ګړۍ ديوه مقام ارزو درسره وي.
ته بيا داوږدې لارې او ګران سفرله غمه خلاصيږې او خپله اروا په بيړه د نور اوصفا چينې ته استوې چې دشوق په لمبه لکه پتنګ ځان ستې کړې.
ترڅو چې په دغه نکته پوه نشې ((مړشه چې ژوندی شې)) په دغه تورتم او تياره جهان کښې به لکه نوم ورکې ميلمه اوسيږې.

(ګوته)

دژوند لوبه

څه موده ما او تا يوله بله زړونه تړلي وو، اوپه غم اوښادۍ کښې ملګري وو.
په وارو وارو مو دنځې او ميړه لوبه شروع کړه بې له دې نه چې خبره جګړو او دعووته ووزي.
ډيرځله مو يو له بل سره وخندل، ددوو مينو غونډې مو يو د بل په مخ دميني لاسونه راښکل، شوخي مووکړه، يوله بله مو خوله واخستله او خوله مو ورکړه.
په اخرکښې مو د ورو په شان په ځنګلونو او کښتونوکښې د الاداد اوپټپټاني لوبه شروع کړه او يوله بله داسې پټ شوو چې تراوسه مو سره نه دي موندلي.

(هاينه)

پوهه

ديو هې قوت ته وزرونه مه پيداکوئ، بلکه څه سرپ ورپورې وتړئ.

(بيکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرچا وځورولم

ځینو پخپل عشق وځورولم، ځینو په کینه زما زړه ازار کړ.
چا د عشق په زهرو زما ډوډۍ ولړله.
چا زما د شرابو په پیاله کښې دکینې زهر توی کړه.
مګرله هرچانه هغه چا ډیروځورولم چې نه یې راسره کینه پیداشوه او نه مینه.
(هاینه)

زما ترانې

زما ترانې ټولې په ز هرو لړ لې دي.
ولې به نه وي لړلي آیا تا زما دزندګۍ په جام کښې زهر توی نه کړه؟
زما ترانې ټولې په ز هرو لړې دي، ولې نه وي لړلې ایا زه پخپل زړه کښې په زر هاو ماران نه لرم؟
آیا له دغو ټولو مارانو نه علاوه ته زما په زړه کښې ځای نه لرې ای زما دلداره!
(هاینه)

د هوسونو مرګ

زما هوسونه مړه شو مګر زه لا ژوند ی یم.
ما خپل زړه له خوږو او خوندورو رؤ یاؤ څخه وشکاوه او مړنشوم.
اوس ما ته بې له رنځ تیرولو او غم خوړلونه نور څه نه دي پاته.
زماغلی اوچوپ زړه د همیشه لپاره دامیدو له ټودوالي محروم دی
زما د سرنوشت طوفانونو زما دژوند تر اوتازه ګل مړاوی کړ اوس زه یوازې له نا امیدۍ او افسر ده ګۍ سره مخامخ یم او د نجات وروستۍ ګړی ته ګورم.
زه هغه وچه پاڼه یم چې منۍ اوخزان یې لیدلی مګر دا لا په لغړ ښاخ پاتې ده اود ساړه ژمي بادونه یې ریږدوي.
(پوشکین)

د شاعر حال

ترڅو چې د هنر رب النوع تازه طعمه ونه غواړي شاعرغلی او ارام دی.
دی هم د نورو غونډي په خوږو او بو پسې هڅه کوي او د وګړو په شان په ډیرو وړوکارونو باندې بوخت وي.
د ده اسماني سریدنه غلې وي او هیڅ غږ ترینه نه خیژي.
زړه یې له غم اورنځه فارغ وي او د ژوند له مبتذلو خوښیوسره یې تعلق وي.
لنډه داچې د جهان بې هنره خلکو غونډې عادي ژوند لري.
کله چې نا څا په د هنر رب النوع د شاعر په زړه کښې څه واچوی روح یې لکه ګربته چې له درانه خوبه پا څیږي ریږدي او له دغه احمقانه وخت تیرولو څخه خوابدی کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جهان له عادي شور او غوغا څخه تښتي او خپل سر د خلکو نا څيزه بوتانو ته نه ټيټوي، بلکه په ډير وقار او ټينګار له دغه عالمه کناره کيږي د ډکو سيندونو په موجونو او د ځنګلوپه شاعرانه زمزمو پسې روانيږي

" پوشکين"

شاعرته

شاعره! د خلکو په ستاينه مه غوليږه! ځکه چې دمدح او تحسين نغاره ژرغلې کيږي.

داحمقانو او بيشعوره خلکو خندا او وينا ته غوږ مه ږده!

تل غلی جدي او ټينګ اوسه!

ته پادشاه يې بايد د شاهانو غوندې په انزواکې ژوند وکړې.

ته خپله لاره مه پريږده او هغه ځای ته ولاړشه چې ستا ازاد طبيعت يې درښيي.

ته د خپلو هغو انديښنو او خيالاتو محصول چې په تا باندې ډيرقدر لري خلکو ته وړيا ورکړه او پخپله دغه بخشش له چانه څه مه غواړه!

اجر او مزدوري مه غواړه ځکه چې ستا مکافات يې له تانه بل څوک تا ته نشي درکولی.

ته پخپله د خپل ځان قاضي يې ځکه چې هيڅوك ستا په باب کښې تا غوندې سختګيرنه دی.

ای مشکل پسند هنر منده! آياته پخپل کارپخپله خوښ يې؟ ايا ستازړه خوشحاله دی؟ که دغسې وي نو بيا څه پروا ده که خلک له تاسره دښمني وکړي او تاته بدووايي.

پريږده چې احمقان د هغه معبد په غولي کښې لاړې توکړی چې په محراب کښې يې ستا د نبوغ اور لمبې کوي. پريږده چې دوی د خپلې بې عقلۍ په وجه ستا د ځلاند مشعل پايې ولړزوي.

(پوشکين)

ادب او محبت

پام يې نه و، ددې په ځای چې په ډير ادب راته تاسو ووايي په ډيره مينه يې راته وويل:

((ته)) په دغه وخت کښې د خوشحالۍ او خوشبختۍ خيا ل زما مضطرب ا وپريشانه روح ونمانځه او عاشقانه مچې يې ترې واخستله.

زه او س د هغې په مخکې ولاړيم او يوه شيبه ترينه سترګې نشم اړولی.

په خوله وايم ای ښکلې پيغلې (تاسو) څومره په ادب ياست مګرپه زړه کښې وايم: ته پرما باندې څومره ګرانه يې.

" پوشکين"

دحقيقت اظهار

که زه د حقيقت په اظهار کښې زيان ووينم پرو انشته خو چې حقيقت زما د چوپوالی په وجه زيان ونه وينی.

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر

دمعنی تنده او تلوسه راسره وه.
په چوپه اوغلی بیدیا کښې لالهانده ګرځیدم.
هغه پرښته چې شپږ وزرونه لري له پاسه راکوزه شوه او خپلې ګوتې یې چې له خوب اوخیاله سپکې وې زماسترګوته رانزدې کړې.
ما د وار خطا ګربتې غوندې خپلې سترګې پرانیستې.
د هغې لاس زما دغوږونو له څنګه تیرشو زماپه غوږونو کښې ناڅاپه یو مرموز اواز پیداشو.
همدغه وخت ما داسمان د زړه د ټپیدو اواز واوریده.
د دریاب له موجونولاندې مې د بحري حیواناتو تګ راتګ ولیده.
دکورو په بوټوکښې مې د تاک څانګې اوپانې لیدې چې وده کوي او لوییږي.
پرښته زما شونډوته رانزدې شوه زما هغه ژبه یې رانه پریکړه چې کاریې نیش وهل و.
بیایې پخپلو لاسونو چې په وینولړلي وو یوه بله ژبه زما په خوله کښې کښیښوده.
زما په ځیګر یې تیره توره ومنډله زما رپیدونکی زړه یې راو ایست.
او د اور سوځوونکې لمبه یې زما په سینه کښې ننویستله.
زه دیوه مړي په شان غلی او بې حرکته دبیابان په شګوکښې پریوتم. دغه وخت مې ناڅاپه خدایي غږ ترغوږه شو چې ماته یې ویل: پا څیږه ! سترګې وغوړو ه، د خدای فرمان ته غوږ ونیسه او د اجرا لپاره یې سمدلاسه روان شه له بیابانو نو او دریابونو نه تیرشه پخپلو اوریښتو خبرو د ایمان اور د خلکو په زړوکښې بل کړه!
" پوشکین"

د نیکانو ارمان

د نیکانو لوی ارمان دادی چې دسږو جوړولو په کار کښې برخه ولري که څه هم ددوی کارپټ پاته شي او څوک پرې پوه نشي.
" پوشکین"

قبر او ګل

قبرسره ګل ته ویل:
ای د عا شقانو ګله! هغه د اوښکو څاڅکي چې هره شپه د چرغړ او سحرله سترګوستا په ښکلې بڼه راتوئیږي ته پرې څه کوې؟
ګل وویل:
او ل راته ووایه ! هغه چې ته یې هروخت خپلې ګیدې ته ننباسې څه ورسره کوې؟
قبرووویل: ګله ! زه له هرې اروا نه چې ماته یې سپارې پرښته جوړوم او اسمان ته یې لیږم.
ګل وویل: قبره! زه دغه اوښکې ورو ورو د عطرو اوعسلو په صورت تبدیلوم او خلکو ته یې ورکوم!
" هوګو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

افتخار

دا طلایی سکه چې د دنیا په بازار کښې د افتخار په نامه چلند لري هیڅ ګڼمه.
هو! زه ورته په کرکه ګورم او له پښو لاندې یې کوم.
هغه چې د خپل هنر مزدوري غواړي دټیټ فطر ت خاوند دی.
هغه چې ددغه بازار په سرو او سپینو پسې لیوا ل دی پرېږدئ چې دې بې ارزښه سکې ته لاس وغځوي.
داسکه هغه څوک اخلي چې ځان خرڅوي.
که ته غواړې چې دغه خلق وپېژې نوراشه دوی ټو ل ځانونه خرڅوي.
ته باید دو ئ ته یو مناسب قیمت وټاکې او خپله امیانۍ وشرنګوې.
که داسې ونه کړې نو د دوئ په تقوی اعتراف کوې.
ایاته نه پوهیږې چې دوئ ټول دتقوی خاوندان دي.
افتخار او تقوی تل اوره په اوره وراندې ځي.
ترڅو چې دنیا شته خلق د تقوی بهاپه افتخار تا دیه کوي.
دافتخار دسکې اواز دی چې دنیا یې په پښو درولې ده.
ماپرېږدئ چې د جهان دپرهیز ګارانو په مقابل کښې بدمعامله او سم.
پرېږدئ چې زه دافتخار خاوندانو ته هیڅ ښکاره شم.
زه چې ځان د دغسې خلکو په مخکې وینم زړه مې له اندازې نه زیات دحقارت تمنا لري.
زه دغه طلایی سکه چې د جهان په بازار کښې رواج لري او دافتخار په نامه یادیږي هیڅ ګڼمه اوپه نفرت ورته ګورم.
زه او س دافتخار او تقوی غوندې ورو څیزونو په مخکې نه یم ولاړ.
زه دغه وخت له ډېرو لویو حقایقو سره مخامخ یم چې یا باید غلی اوچوپ پاته شم یا ډېرې لویې خبرې وکړم.
ای زما پوهې اوهوښیارۍ! راشه هغه څه ووایه چې د نوروپه فکرکښې نه راځي.
"نیچه"

څه غواړم؟

د ډېرو خلکو له پټ رازونو خبرشوم مګرله ځانه لاخبرنه یم.
زما سترګې ماته دومره نژدې دي چې مانشي لیدای.
زما زړه غواړي چې له ځانه څه قدر لرې شم او خپله څیره ووینم مګر دومره لرې نه لکه چې له غلیم نه لرې یم.
اوس زما ډېرنژدې دوستان هم له مانه ډېر لرې دي.
زه غواړم د دوست او دښمن ترمنځ یوه فاصله ولرم ترڅو چې هغه څه په ځان کښې ولیدی شم چې په ماکې شته.
اوس پوه شوئ! چې زما زړه څه غواړي؟
" نیچی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبهاى فقر

لس كاله كيږي چې يو څاڅكى باران په ماباندې ونه وريده.

يوه سړه ورمه په ماونه لګيده د مينې او محبت پرخه زما دزړه په كنست پرينوته ځكه چې په دغه ځمكه هيڅكله باران نه وريږي.

زما پو هې! زه اوس تاته مخ اړوم او تاته اسره لرم چې په داسې وچكالي كښې ته و چتوب غوره نه كړې.

له تا نه هيله لرم چې زما لپاره روح خوښونكې ورمه، زه خوشحالوونكې پرخه، ژوند پالوونكې او رياشې.

پخوا تردې ماوريځو ته ويل چې زما له كو هستا نه لرې شئ.

ماويل: اى تورو وريځو زما له مخې نه لرې شئ چې د رنا پلوشه په ماباندې ډيره پريوزي او مخه مې ښه رڼا وي.

اوس د هغو وريځوپه لاره كښې دامونه ږدم چې ګوندې يوه شيبه زما په سرباندې سيورى شي او زما خبرواخلي.

پخواله دينه په تريخ حقيقت پسې ګرځيدم اوس دتصادف څنو ته لاس غځوم اوغواړم چې ميلمه پالونكى شم، خپله برخه او دخپل وچولي ليك له ځانه ونه شړم.

نن زرتشت له خپلې سختې نه لاس اخستى دى او لكه تود باد چې كنګل ويلي كوي خپل ملايمت څرګند وي.

تراوسه لاپخپل كوهستان كې انتظار كاږي مګر دغره له لوړې څوكې رابښكته شويدى.

له هغو كنګلونه چې تل ترتله ساړه او ترلې پاته كيږي يو قدم راتيټ شويدى ستومانه دى مګرخوشحاله معلوميږي.

غلى شه! چې حقيقت لكه تينګه وريځ زما په سرتيريږي دوريځې له زړه نه يوغير مريي برق ځليدونكى دى.

حقيقت ورو ورو له ډيرو لويو پته پايو او پلو څخه زماپه لوړې رابښكته كيږي.

راشه! راشه! ګرانه حقيقته.

چوپ شه! دا زما حقيقت دى چې په ځيرځير او خواږه اضطراب راته ګوري او كتل يې لكه دستورو كتل جذاب اوشيطنت اميز معلوميږي ته به وايې چې زما د نيكمرغى راز يې پخپل حدس مونډلى دى او پوه شويدى چې نن ولې دغره له لوړې څوكې رابښكته شوى يم ولې ملايم او ارام يم؟ ته به وايې چې له ليدو اوكتو يې يو ګلرنګه ښامار ما ته خوله وازه كړې ده.

غلى شه! چې زما حقيقت څه وايي:

افسوس دى ستا په حا ل اى زرتشته! ستا حا ل دهغه چاغوندې دى چې سو چه زريې خوړلې وي، اخر به ستا ګيډه څيرې كړې او دغه زربه ترينه وباسي.

زرتشته! ته له اندازې نه زيات بډاى، له حده زيات د خلكو سترګې بريښوې او په زړونو كښې ځانته حسد پيداكوې.

زه د ستا د ځليدونكې رڼاپه مخكى دريداى نشم او سيوري ته پناه ورم اوريږدم.

بډايه! ځه ولاړشه! ځه روانيږه اى زرتشته له خپل لمرنه لرې شه! ته غواړې چې له خپلې هغې رڼا نه چې له تاسره ډيره زياته ده نورو ته په لپولپو څه وركړې.

ته په دې نه پو هيږې چې هغه شى چې له تاسره په رښتيا زيات دى پخپله ته يې.

كه غواړې چې چاته څه وركړې له ځانه تيرشه خپل ځان وركړه اى زرتشته!

ته وايې لس كاله كيږي چې يو څاڅكى باران په ماباندې نه دى وريدلى، يوه سړه ورمه راباندې نه ده لګيدلې، د مينې شبنم زماپه زړه نه دى پريوتى.

ته دا اسره لرې چې په مينه درته وګوري اوتاښه وګنې.

اياته نه پوهيږې چې ستا د خوښبختى پلوشو او حرارت شاوخوا ځمكه سوزولې ده؟ هغه زمكه چې له بارانه محرومه ده له عشقه هم څه برخه نه لري.

اوس ستا، ستاينه څوک نه كوي، بلكه ته د خپل دسترخوان ډيوټو ټولوونكو ستاينه كوي.

زه تاپيژنم چې ډير فقيربډاى يې.

ستا ډير شته تاپه عذابوي، ته خپل ځان په ډيره وركړه ستومانه كوې. خپلې اړامتيا ته نه ګورې، له خپل ځان سره علاقه نه ښيې.

ستا باطن هميشه هماغه شان په شكنجه كښې دى لكه چې په يوانباركښې له اندازې او ګنجايش نه زيات غنم واچول شي ياپه يو زړه كښې له حده زياته مينه پيداشي. ته خپل ځان قربانوې خو څوک ستا، ستاينه نه كوي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای بې پوهې هوښیاره! که غواړې چې په نوروګران شې باید ډیر فقیرشې.
دا خلک له هغه چاسره مینه کوي چې په زحمت کښې وي هغه چاته یوه مړی ډوډی ورکوي چې وری وي.
ای زرتشه! که غواړې چې چاته څه ورکړې نو خپل ځان ورکړه او له ځانه تیرشه!
زما خبره واوره، زه ستا حقیقت یم!
" نیچه"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی.
څو ک چې همیشه د بل دملامتی خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

له هرچانه لرې

رټل او رټل کیده یو هم ښه نه ګڼم او له دواړونه کرکه لرم.
د چا اطاعت نشم کولی اوله چانه اطاعت هم نه غواړم.
هغه چې له ځانه نه ویرېږي بل هم نه ویروي.
په نورو باندې هماغه څوک حکومت کولی شي چې نورویروي.
زه به څنګه دغه کارته زړه ښه کړم چې د خپل ژوند په اداره هم نه یم خوښ.
زه غواړم چې د ځنګله یا د سیند حیواناتو غوندې یوه شیبه ځان هیرکړم چیرته یوازې کښینم.
له خپلو لرې اوږدو رؤیاو سره مشغول شم.
خپل ځان له ډیر لرې ځایه دلته راوبولم.
له ځانه زړه وشکوم اوبې له ځانه له بل چاسره څه مشغولا و نه لرم.
"نیچی"

د شاعر خوشبختي

دکلي رونق اوښتی دی، دخزان سیلۍ ټوله ښکلا له ځان سره وریده، مګرشاعر د تیرو په یاد خپل غم سپکوي.
دی فکر کوي چې له داسې بدایعو نه یوه ښکلې تابلو جوړه کړې چې هیڅ خارجي وجودنه لري.
دی په رښتیا ډیر خوشبخت دی چې برباد شوی ښایست د خپل خیا ل په دام کښې نیولی اوساتلی شي.
" ایشندرف"

تسلي

دژوند پاڼه زیړه ده، اوس تا تورو خاوروته سپاري ای دخاورو اولاده!
مګر غم مه کوه! ستاله خاورو نه به یو داسې نیالګی زرغون شي چې هرکا ل به نوي ګلونه نیسي او هرپسرلی به ستا په یادو عطر افشاني کوي.
" روکرت"

(c) ketabton.com: The Digital Library

هابيل او قابيل

دقابيل نسله! ته ارام ويده شه! ښه خوره او ښه څکه، تل موړ او خوشحاله اوسه! ځکه چې ژوند تاته په ډيره مينه خاندي.
مګرته اى د هابيل نسله! ته ل عمرپه خوارۍ او بدبختۍ کښې غوټه اوسه او په زحمت مړشه!
دقابيل اولاده! ډير خوشحاله او سه ځکه چې اسمان تاته په ډيرښه نظرکتلى دى اوته يې خوښ کړى يې.
د هابيل اولاده! ته همدغسې په غمونو، زحمتونو اوسختيو کښې تل ترتله ژوند کوه!
دقابيل زوزاده! خانده اوخوشحاليږه ځکه چې ستا کښت ډيرښه راغلى اوستا رمې کا ل په کا ل زياتيږي.
مګرته اى دهابيل زوزاده ! همدغه شان په لوره شپې سبا کوه اوفرياد کوه.
دقابيل بچيو! تاسې تودو نغريو ته نژدې کښېنئ او ځانونه تاوده کړئ مګر تاسې اى دهابيل بچيانو لکه ګيدړان په سمڅو او غارونو کښې له سړونه وريږدئ او وريږئ.
دقابيل نمسيو! تاسو معاشقه وکړئ! او څنګه چې ستاسو سره اوسپين زياتيږي خپل ټبر هم زيات کړئ او هرکا ل نوي اولادونه راوړئ.
مګر تاسو اى د هابيل نمسيانو خپله اشتها وسيځئ او له خپلې کمبلې نه هيڅکله پښې مه باسئ!
دقابيل ټبره! ته د ځنګلوونو د حشراتو غوندې تل خوره او غتيږه!
مګرته د هابيل ټبره! له خپلو اولادونو سره په لارو اوکو څوکښې سر ګردانه ګرځه!
اه دقابيل نسله ! که ته مړ هم شې ستاپه غوښو او هډوکو به ځمکه تياره شي اوکښت به يې ډيرښه راشي مګرته اى د هابيل نسله! په ژوند هم څه حاصل نه لرې او هيڅ لاس ته نه درځې.
مګرګوره! اى دقابيل نسله! سره له دغو ټولوشيانو يو لوى شرم هم ستا په برخه رسيدلى دى هغه دا چې ستا په حکومت کښې ((پاله او کرکۍ دسرنيزې په مقابل کښې مغلوبه ده)).
ته! اى دهابيل نسله دا ځمکه پريږده او اسمان ته وخيژه ځکه چې ځمکه يې ستا لپاره نه ده پيداکړې.

" بودلر"

سخاوت

سخاوت دانه دى چې سړى چاته ډيرڅه ورکوي بلکه په ځاى ورکړه سخاوت دى.

"لاربروير"

بې اسرې

يتيم هلک وم، ددنيا له شتو نه مې دوه رڼې سترګې درلودې چې دزړه آرامتياپکې ليدل کيده.
زه په ډير اميد د لويو ښارونو خلکوته ورغلم مګردوئ ماته څه اعتنا و نه کړه ځکه چې دوى ته ډير زرنګ ښکاره نشوم.
شل کلن وم چې يوپټ اور زما په زړه کښې بل شو او يو نا څاپه راته ټولې ښځې ښکلې او ښايسته ښکاره شوې زه په ټولو مين شوم مګرپه دوئ کښې يوه هم په ماميه نه شوه او يوې ته هم زه ښکلې ښکاره نشوم، که څه هم ما وطن او پاد شاه نه درلود مګر بيا هم د جنګ ميدان ته ورغلم چې مړشم خو مرګ قبول نه کړم.
زه اوس نه پوهيږم چې دلته څه کار لرم او د څه لپاره يم؟ ماته دانه ده معلومه چې دنيا ته پخوا له وخته راغلى يم او که وخت رانه تيرشوى دى.

"ورلن "

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلك او شاعر

يوه ورځ هغه لوی اوپراخه میدان هغه لوړ او اوچت غره ته وویل:
ستا په وچولي کښې دژوند نخښه هیڅ نشته، ستا پرمخ باندې همیشه دسیلیو او بادونو څپیړې لګیږي.
په همدغه وخت کښې د اولس خلکو شاعرته وویل: ستا سر وکارتل له خیا ل او اندیښنو سره دی اوستا وجود هیڅ نه دی په کار.
سنګین غره په ځواب کښې و ویل:
زه یم چې ستاله سینې نه هراز بوټې راکاړم. دغرمې سوځوونکې تو دوخه پخپل ساړه دم باندې سړومه، د طوفاني وریځو مخه نیسم. پخپلو ګوتو د واورو بخرې جوړوم اوذ خیزه کوم یې زماله سینې څخه داوبو لښتې روانیږي اوتاته دژوند پیغام دروړي.
شاعر هم خلکوته وویل: پریږدئ چې زه سر په زنګانه کښیږدم او فکروکړم ایا تاسو نه وینئ چې زما د زړه له چینې نه ډیرې خوږې او به راخوتیږي چې دبشر تنده ماتوي.
" ګویته"

انسان

همیشه ویریدل،. په هروخت کښې هیله او اسره لر ل، هرکله دپخوانیو خاطراتو یادونه، دایمې شکایتونه، مسلسله ناراضي، د دروغو په لذت پسې افسوس او ارمان، په حقیقت پسې هیڅکله نه ګرځیدل، خپل ځان له خپل اصلي قیمت نه کله زیات او کله کم ګڼل، یوازې په غم او محنت کښې ځان پیژندنه، او د ګوریه غاړه دژوندپه ماهیت پوهیدل.
دا دی د انسان حقیقت یا لږ تر لږه زما مفهوم او معنی. سره له دغو ټولو خبرو زه پخپل ژوندکښې یو حقیقي افتخار لرم هغه دا چې ددروغو په شهرت پسې هیڅکله نه یم ګرځیدلی.
هیڅکله مې بې دعشق له درشله بل شي ته سرنه دی ټیټ کړی. زه عشق همیشه له ځانه لرې کړی او بیل کړی یم او د ښه نامه تنده یې په ماکې پیداکړیده مګر عشق او افتخار یوه هم تراوسه پورې بې دزړه له غمه نور څه نه دي راکړي.
" الفیري"

په انګلستان کې

دغم داستان بیانو ل او داسې څوک لر ل چې په دغه داستان پوه شي اوخپل پټ غمونه په کښې ووینې دغمجن زړه لپاره ډیره ښه تسلي ده.
یوه وخت دغه تسلي زماپه برخه رسیدلې وه مګر کله چې ما دانګلستان په خاوره کښې قدم کیښوده. هغه وخت چې ماد دې ځای خلک ولیدل چې ډیرو ټینګو او تورو و ریځو د دوئ له نظره شین اسمان پټ کړیدی نوزه له دغې تسلی نه محروم شوم دلته هیڅوک نشته چې دزړه په ژبه پوه شي.
اوه! دا ساړه خلک دایخ زړونه چې د خدای له نامه نه هم غافل پاته دي بې له طلاؤ څخه بل خدای نه پیژني او بې له پیسو نه بل شي ته په تقدس نه دي قایل.
کشکې زما دزړه اهونه دومره پورته لاړشي چې د الپ دکوهستان لمنوته ورسیږي ښایي چې هلته داسې خلک ومومي چې دعاشقانو د زړه په غمونو او رازو پو هیږي.
" الفیری "

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوبي

اى دفصلونو او كښتونو پالونكيه!
اى وفادار خدمتګاره! ته د ډيرلوى او ارام قوت ښكارندوى يې.
زه له تاسره ډيره مينه لرم ته په ماباندې ډيرګران يې.
له تاسره دصلح غوښتلو اوعزة النفس روح موجوده ده.
ته لكه يوه خاموشه مجسمه خپلې كروندې ته ګورې اوددې لپاره چې دفداكارۍ وظيفه ترسره كړې پخپله خوښه درانه جغ ته سرټيټوې.
ته دانسان په خدمت كښې دموقر فرمان بردار په ډول خپل عمر تيروې. هروخت چې هغه تاوهې او ژوبلوې دې ته ورته سرراګرځوې اوپه صبر او تحمل ورته غلى او ارام ګورې.
ته پوهيږې چې د جهان ودانول ستا وظيفه ده.
ته دانسان دتيرې په مقابل كښې څه نه وايې اوشكايت ستا عادت نه دى.
ته سركشې او نافرمانې نه كوې مګر زه ستا د درد مند روح اواز او روم چې دبخار په ډول اسمان ته خيژي.
زه ستا د درد خفيفه ناله اورم چې داسمانې سرود او د فداكارۍ دسرود په شان په دغه فضا كښې خپريږي.
ستا حقيقت په دغه شنه او غلې كښت كښې ځاى لري.
زه تا په همدغه هنداره كښې وينم اى و فادار خدمتګاره!

"كاردوچې"

دټاګور نغمې

(١)

هغه ماشوم چې ډيرې ښايسته شاهانه جامې اغوستې دي او د جواهرو قيمتې اميل يې په غاړه دى ډيرښكلى ښكارې مګره نورو ماشومانو غوندې معصومانه لوبې نشي كولى او هغه خوشحالې ده هيره كړي ده.
دى چې هرقدم اخلې دا ښايسته جامې يې په پښوكښې نښلې.
له ده سره تل دغه ډارملګرى دى چې كالې يې په خاورو نشي ځكه له نورونه ليرې ليرې ګرځي اويوازې معلوميږي.
دده حركت ازاد نه دى اوله خاورونه ډيره ډډه كوي.
دماشوم مورې! دماشوم دغه راز پاک ساتل چې دغومره قيداو تكليف ورسره وي ماشوم ته زيان رسوي او له ډيرڅه يې محروموي.
همدغه شى دى نه پريږدي چې دژوند په صحنه او د انسانانو په ډله كښې داخل شي.

(٢)

چيرته چې زړونه له ډار او ويرې څخه په امن كښې دي او سرونه هرځاى ته هسكيدلى شي.
چيرته چې علم اوفكر ازاد دى.
چيرته چې دغه لوى جهان په ورو ورو فكرونو نه كوچنى كيږي.
چيرته چې كلمات د حقيقت او راستى له كومې څخه راوزي
چيرته چې بې نتيجې كوښښونه لاس غځوي اومطلب ته رسيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته چې دکار اوعمل لاسونه نه دي ترلي.
هلته چې داستدلال دچينې رڼې اوبه دعنعناتو وچ ځنګله ته لاره نه لري.
هلته چې ذ هنونه او دماغونه نشو ونما کوي.
لويه خدايه! ته ماپه دغسې فردوس او ازاد جهان کښې له خو به روايښ کړه.

(۳)

لويه خدايه! زما مناجات دادی.
د افلاس نيلې زما د زړه نه وشکوه او لرې يې وغورځوه.
ماته توفيق راکړه چې خپلې خوښۍ اومصبيتونه په آسانۍ وزغملی شم.
توفيق راکړه چې غريب او بينوا له نظره ونه غورځوم، اود ډير بې باکه قوت په مخکښې هم سر ټيټ نه کړم.
زه دا توان غواړم چې ددنيا له خسيسو شيانونه ځان وژغورم او خپل قوت خپله مينه ستا خوښې ته وسپارم.

(۴)

بس همدغو مره ارزو راته پريږده چې هر لورته تاپرې وليدای شم.
په هر څه کښې تاووينم او بيله تانه بل چاته خپله مينه وړاندې نه کړم.
هو! زه همدغو مره ارزو غواړم چې يوازې له تاسر ه زما تعلق وساتي نور څه نه غواړم ايکې يوه زولانه غواړم چې ما ستا د رضا پابند کړي. او په دغه نيمګړي ژوند کښې زماسرو کارله تاسره وي.
دا زولانه دمينې او محبت زو لانه ده.
هغه چې له ماسره مينه لري غواړي چې له هرې خوانه زما مخه ځانته راوګرځوی.
ايا ستا محبت له ماسره دغه راز نه دی؟
ته پو هيږې چې ستا مينه له ماسره ډير ه زياته ده مګر بيا دې هم زه ازاد پرې ايښی يم.
زما دوستان ما ځکه يوازې نه پريږدي چې زه دوئ هيرنه کړم.
ډيرې ورځې وشوې مګر مايو ځل هم ته پخپلو سترګو و نه ليدې.
که څه هم ماستا نمانځه په ځای نکړه او پخپل زړه کښې مې تاته مناسب ځای جوړنه کړی شو مګر بياهم ستا مينې ته انتظار لري.

شاعر او پرښته

شاعر: داسمان پرښتې! که زما دسترګو يوه اوښکه او زما د شونډو يوه بوسه ستا لپاره کافي وي زه دا دواړه له تانه نه دريغوم.
دا ددې لپاره چې که ته بيرته اسمان ته وخيژې چې زما دعشق ياد ګار درسره وي مګرله مانه دا اميدمه کوه چې زه د هيلې او اسرې لپاره يا د افتخار اوسعادت لپاره حتی چې درنځ اوغم لپاره کومه نغمه سازه کړم.
زه غواړم چې خپله ژبه غلې وساتم او د زړه خبرې واورم.
پرښته: شاعره! دا څه وايې؟ زه خو دخزان سيلۍ نه يم چې اوښکې خپله غذاو ګڼم اودغه دغم اولاد داوبو څاڅکی وبولم.
هغه بوسه چې ته يې ستايې له تانه نه غواړم ځکه چې د بوسې درکولو لپاره زه تاته راغلې يم او غواړم چې ستا دو جود له کښت نه بيحاصله ګياه لرې کړم چې هغه دسستۍ او تنبلۍ بوټې دی او د زړه غم نه دی.
ستاغم يوازې په خدای پورې تعلق لري.
که ستا غم هرڅومره زيات وي ته د خپل زړه دغه مقدس زخم همدغسې پريږده. پټې او ملهم پرې هيڅکله مه ږده. ځکه چې دبشر دلو يوالي لپاره لوی لوی غمونه په کاردي اوبل هيڅ شی يې دغومره نشي لويولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعره! ته دا ګومان مه کوه چې دغم دښکلا ادارک ته خاموشي ضرورده ځکه چې له ټولو نه ښکلې نغمه هماغه ده چې ډېره نا اميدي په کښې وي.

دزړو شاعرانو جاويدانه اوازونه زما په ياد دي چې بوده او تنسته يې له اوښکو او اهونو څخه اوبدلې ده.

ماهيخور مرغه سترې اوستومانه دماښام په تياره کښې خپل ځنګله او ځالې ته راشي او خپل بچي وږي ووينې چې دساحل له څنډې ورته رامنډې ووهي او خولې يې د طعمې لپاره وازې نيولې وي نو دى په يوه لويه تيره کښني اواسمان ته په ډېر حسرت ګوري.

دى پوهيږي چې بيهوده يې دبيحاصله ساحل او خاموش درياب په سربانديې دطعمې لپاره پرواز کړى او هيڅ يې نه دي موندلي.

سره له دې بياهم دى تش لاس نه دى راغلى او خپل خونين زړه ورسره شته چې خپلو بچيوته يې اخرينه طعمه کړي.

دامرغه غلى او ارام په ګټه پريوزي او خپل ځيري ځيګر خپلو وږو بچيانو ته وراندې کوي په دغه وخت کښې يې له څنګه وينې بهيږي او دى دمينې په ميومست په ځمکه پريوزي.

په دې فدا کارۍ کښې کله دتدريجي مرګ له شکنجې لاندې سترى شي او ويره ورته پيداشي چې دژوند اخرين رمق له لاسه ورنه کړي نو ځکه نيم ژواندى راپورته شي او خپل وزرونه وڅنډې په دغه وخت کښې چې دشپې وروستۍ شومه وي دوداع يو داسې مرګانى فرياد له زړه راو باسي چې دريايي مرغان له ساحله تښتي اوهغه مسافر چې دسيند په غاړه تيريږي له وحشته ريږدي او خداى ته ځان سپاري.

شاعره! ته په دې پوه شه چې دټولو حقيقي شاعرانو سرنوشت همدغه دى چې دماهيخور مرغه په شان دخپل زړه دوينو دسترخان خپور کړي او خلک په دغه دسترخان ميلمانه او خوشحاله کړي.

کله چې شاعران له خاورو شوو اسرو، له رنځونو او غمونو، له عشق او نا اميدۍ نه حکايت کوي ددوى خبرې که هرڅومره ښکلې وي بيا هم له زړونو نه غم نه وړي.

د شاعر خبره لکه تيره توره داسې ده چې په هواکښې حرکت کوي او يوه ځلانده حلقه تشکيلوي مګرپه څوکه کښې يې همېشه دوينو څاڅکي ليده شي.

"الفرد دوموسه "

غم اوخوشحالي

خوشحالي هغه غم دى چې پلو يې له مخه لرې شوى دى.

هغه چينه چې ستاسې خوښۍ او خوشحالۍ ترينه راخوټيږي په حقيقت کښې ستاسوله اوښکونه ډکه ده.

هر څومره چې دغم شوکارې ستاسو د وجود لوښۍ وګروي او ژور ځاى په کښې جوړ کړي هغومره په کښې دخوشحالۍ لپاره ډېر ځاى پيداکيږي.

اياستاسو دغه کنډو ل چې له شرابونه ډک دى دکلا ل په داش کښې په اوربانديې نه و ايښى؟

آيا دغه د دروى شپيلۍ چې په اوازيې ستاسې روح خوشحاليږي په تيره تيغ غوڅه شوې او جوړه شوې نه ده؟

کله چې پخپل زړه کښې خوشحالي وينئ که خپل زړه وګورئ دا به درته څرګنده شي چې هماغه څيز چې تاسو يې غمجن کړي ياست تاسې خوشحا له کړي.

کله چې ستاسو په زړه کښې غم پيداشي که پخپل زړه کښې سترګې وغړوئ په دې به پوه شئ چې د هماغه شي لپاره اوښکې تويوئ چې تاسې يې خوشحاله کړي ياست.

ځينې خوشحالي لويه ګڼي او غم وروکې، ځينې غم لوى ګڼې او خوشحالۍ ته په کمه سترګه ګوري، زه وايم دواړه يوله بله بيل نه دي او دواړه يو ځاى راځي کله يوله تاسوسره مخامخ کښيني هغه بل ستاسو په بستر کښې ويده وي.

تاسې لکه دترازو شاهين دغم او خوشحالۍ تر مينځ واقع ياست کله چې دتلې پلې تشې وي تاسو غلي ياست.

کله چې زرګر په تاسو باندې خپل زرتلي نو دغم يا خوشحالۍ پله درنيږي او سپکيږي.

" خليل جبران"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پارلمان

پار لمان ددولت زړه دی او د حکومت مثا ل لري چې په ټولو غړو يې فرمان چليږي.
که دماغ له کاره ولويږي سړی ژوند کولی شي لکه ليونيان او احمقان چې ژوندي دي. مګر که زړه کارو نه کړی شي ژوند ختميږي.
" روسو"

ژوند

دامه وايه چې ژوند يو دايمي بزم دی ځکه چې دا خبره احمقان کوي.
داهم مه وايه چې ژوند تل ترتله مصيبت دی ځکه دا د بې زړه او ضعيفو خلکو خبره ده.
لکه چې د ونو شنې ځانګې په پسرلي کښې له خوشحالۍ زيږدي خانده!
لکه چې دسيند موجونه په لويو ګټولګيږي او فرياد کوي ژاړه!
د جهان ټو ل خوندونه وڅکه اوټو ل دردونه وزغمه بياووايه هرڅه چې دي ډير دي مګرله خوب او خيا ل سره شباهت لري.
" پادياماتنوپولس"

قوت اوجرئت

دسيند په اوبوکښې مخ پورته تګ قوت اوجرئت غواړي او داوبو له جريان سره موافق تګ مړه کبان هم کولی شي.
" اسما يلز"

تاريخ

هغه چاته لوی او واړه څه فرق نه لري چې هرڅه ده پيداکړي دي او دټولو خالق دی.
هرچيرته چې هغه شته هرڅه شته او هيڅ ځای نشته چې هغه په کښې نشته.
زه له دومره کوچنيتوب سره چې هيڅ نه يم هرڅه يمه.
ځکه چې د ځمکې، دستورو او د شمسي کا ل اولاديم.
زه له هغې خاورې پيدايم چې دقيصر لاس، دافلاطون ماغزه، دمسيح زړه او د شکسپير نبوغ يې په ذراتو کښې ګډ دی.
" امرسن"

لوړه پايه

په دغه جهان کښې د هرچا د لوړيدو لپاره يوه پله او پايه په کار ده چې هغه درد او الم دی.
" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي

بدبختي ده چې عقل اوپوهه تربيه کوي.
" هوګو"

عقل

که غواړې چې دعقل په زيان او ضرر پوه شې دا ومنې چې عقل هغه قوتونه په سړي کښې وژني چې ژوند پرې ولاړ دی.
ژوندون په عقل او اراده ولاړ دی.
غوښتنه او اراده د هر پيشرفت اصل او اساس دی.
څومره چې عقل زياتيږي هغومره اراده ضعيفه کيږي.
که انسان په هرڅه پوه شي يقين وکړه چې بيا به هيڅ نه غواړي او هيڅ ارزو به ورسره نه وي يعنې اراده به نه لري.
عمل له ارادې څخه پيداکيږي او اراده له ارزو څخه.
دا دواړه له هغه شي سره نه يوځای کيږي چې دحکيمانو او فيلسوفانو په برخه رسيدلي دي يعنې تردد اوتامل.
زه ډيرې پوهې له ژوند څخه عاجز کړي يم.
ناپليون، سزار او ددوئ امثا ل هغه کسان نه وو چې ډيرفکر کوي ځکه يې هغه څه وکړی شو چې زړه يې غوښتل.
" اناتول فرانس "

ترقي او تکامل

زه په دې عقيده يم چې د بشرتکامل به ډير ځنډ انجام مومي.
ددنيا سير ډير بطي دی د بشر نبوغ په تقليد کښې دی دابتکار خونده يې نشته.
لکه چې په فزيک کښې دثقل قانون موجود دی چې زموږ تعلق د ځمکې له زړې کرې سره ساتي په روان شناسۍ کښې هم دغه قانون وجود لري او زموږ د لچسپي له زاړه جهان سره ټينګوي.
ګوينې هم ويلي دي چې خلق لا داصلي ګناه د اتمی برخې په اختراع نه دي بريالي شوي.
" اناتو ل فرانس "

دژوند ضروري شرط

ناپوهي يوازې دنيکبختۍ لازمي شرط نه دی، دژوند ضروري شرط هم دی.
که موږ په هر څه پوه شو يوساعت هم دژوند تحمل نشو کولی.
هغه احساسات چې ژوند موږ ته ښه ښکاره کوي يا ژوند راته د تحمل وړښيي له دروغو څخه زيږي او په مو هوماتو باندې تغذيه کيږي.
" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او اخلاق

له علم څخه ديوې اخلاقي نتيجې اميد لرل ډيره لويه اشتباه ده.
درې سوه كاله پخوا خلک په دې عقيده وو، چې ځمكه دخلقت او پيداكيدو مركز دى. او نن مونږ پوهيږي چې د لمريو ه منجمده ټوټه ده.
اوس پوهيږو چې دستورو په سطحه كښې څه ګازونه سوځي.
په دى هم پوه شوي يو چې دغه جهان چې مونږ په كښې د ګرد اوغبار يوې ذرې غوندي يو تل دجوړولو او ورانو لوپه حا ل كښې دى.
مونږ ته دامعلومه شوه چې پرله پسې ځينې ستوري پيداكيږي او ځينې له مينځه ځي. مګر دغو خارق العاده اكتشافاتو زمونږپه اخلاقو كښې څه تغيير رانووست.
ايا نن ميندې له خپلو بچيانو سره له پخوانه زياته مينه لري؟
يا دغه مينه له پخوانه كمه شوې ده؟ ايا اوس دښكلاپه احساس كښې له پخوا نه څه زيادت يانقصان راغلى دى؟
ايا نن د زړورو قهرمانو په زړه كښې له پخوا نه څه فرق ليدل كيږي؟
ځمكه لويه وي او كه كوچنۍ وي د بشر په حا ل كښې څه تغير نه راولي، زمكه لويه ده په دې شرط چې غم او رنځ په كښې وي او عشق موجود وي.
غم اوعشق دغير فاني ښكلا جاويداني مركزونه دي.
غم داسې نعمت دى چې قيمت نه لري.
هغه ښيګڼې چې په ځان كښې وينو او هغه څه چې ژوند زمونږ په نظركښې ښه ښكاره كوي د همدې لوى نعمت اغيزه ده.
زمونږ ترحم، شجاعت شهامت، او نورټو ل فضايل اوملكات دهمدغه شي مرهون دي.
اخلاق طبيعتاًپه احساساتو باندې تكيه لري اوبس.
" انا تول افرانس "

فكراو احساسات

تاسې واياست چې دټولو مصيبتونو اوبد بختيو علت زمونږ فكردى، كه غواړئ چې دفكر په نحوست قايل شئ بايد په قدرت او عظمت كښې يې ډيره مبالغه وكړئ مګرپه دې خبره بايد پوه شئ چې فكر په احساساتو اوغرايزو باندې ډيرلږ تسلط لري.
هغه خلک چې د فكر له تاثير لاندې ډيرزيات راغلي دي هغوئ هم د نورويه شان متكبر شهواني اوبخيلان دي.
چيرته چې تمدن ډير وړاندې تللى هلته هم هغه كارونه ډيرلږدي چې په فلسفي اصولو اجرا كيږي.
مونږ دغرايزو او احساساتو په مقابل كښې دومره ضعيت او ذليل يو چې زه هيڅكله يو داسې شعوري حالت ته نشم قايليدلى چې له طبيعي حالت سره مخالف وي.
" اناتول فرانس "

تمسخراو ترحم

هرڅومره چې د انسان په ژوندانه كښې ډيرفكر كوم هغو مره راسره داعقيده ټينګيږي چې بايد د بنيادم داعمالو شاهد او قاضي تمسخر او ترحم وي.
دادوه ښه مشاوران يوپخپله خندا ژوند زمونږپه نظركښې محبوب كوي او بل پخپله ژړا ژوند راته مقدس ښكاره كوي.
هغه تمسخر چې زه يې لرم بې رحمه نه دى، په عشق اوښكلا باندې ملنډې نه وهي، بلكه ډيرملايم او نيكو كاردى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده په خندا قهر سړيږي او مورته دابنيي چې بايد د اشرارو او احمقانو په مقابل کښې له تمسخر نه کاروا خلو.
که دا حس له موږ سره نه وي نو زموږ په زړه کښې هرګوره نفرت پيداکيږي.
" اناتول فرانس "

دخلکو انتظار

خلک هر وخت په اجتماعي چاروکښې ډيرو لويو تغير اتوته انتظار لري.
دا هغه دايمي اشتباه ده چې دغيب ويلو له روح نه يې نشات کړی دی.
زه دا منم چې ژوند په رښتيا بې ثباته دی او ژوندي شيان تل تغييرکوي مګر داتغيير محسوس نه دی.
د دنيا هره ترقي ډيره ځنډنۍ او منظمه ده.
نا څاپي اوسريع تغييرات هيڅکله نه دي پيداشوي اونشي پيداکيدای. ټول اقتصادي تحولات دطبيعي قواؤ په رحيمانه ځنډ انجام مومي.
دا خبره زموږ له احساساتو سره مخالفه وي او که موافقه مګر يو منلې حقيقت دی چې هرڅه هماغه شان دي چې پخوا و.
زموږ اجتماعي وضع د هماغه اوضاعو او کيفاتو نتيجه ده چې دمخه موجود و لکه چې علت اوسبب هغو ا حوالو ته ويل کيږي چې وروسته تردې به موجودشي.
دا تسلسل ترډير ه وخته ديوه حا ل ثبات ساتي اوپه ژوندکښې نظم او ارامتيا پيداکوي.
دا خبره رښتيا ده چې دغه حا ل نه هغه ارواګاني خوشالوي چې دنورو شيانو ډيره تنده ورسره ده او نه په هغو زړونوکښې خوښي اچوي چې شفقت په کښې نشته. مګر د جهان نظم همدغه تقاضا لري او موږ بايد تن ورته کښيږدو.
موږ بايد پخپل زړه کښې يوڅه حرارت او له ځان سره څه اشتباهات ولرو مګر آني او عجيب وغريب موفقيتونه ونه غواړو او دمعجزې انتظارونه لرو.
" انا تول فرانس "

خطرناک

موږ ته هغه کسان خطرناک ښکاري چې روحيه يې زموږ له روحيې نه مخالفه وي.
هغه چې زموږ خويونه په کښې نشته موږ ورته بد اخلاقه وايو.
څوک چې زموږپه اشتبا هاتو مبتلا نه وي موږ ته شکاک معلوميږي او دا فکر نه کوو چې هغوئ به په نورو شبهاتو مبتلا وي.
" انا تول فرانس "

د ژوندانه مخ او شا

ژوند لکه دزربفتو توکی مخ او شا لري. هغه ښکلا چې په مخ کښې شته په شا کښې نشته. مګر دټوټې اوبدانه(بافت) له مخ نه په شا کښې ښه ليدل کيږي.
" شوپنهاور"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليونتوب او حماقت

زه باورلرم چې بشر په هر وخت اوپه هر ځای کښې د خپل مصرف لپاره دجنون او حماقت کافي ذخيره لري.
دا سرمايه هرڅنګه چې وي بې حاصله نه ده.
کله چې ګورم چې يوه پخوانۍ اشتباه ورکه شوه بې له دينه چې په دغه کار خوشحاله شم دبلې اشتباه په باب کښې فکر کوم چې دزړې اشتباه ځای نيسي.
زه په ډير تشويش له ځانه پوښتنه کوم چې ايا دغه نوې اشتباه به له زړې نه ډيره خطرناک نه وي؟ که ښه فکر وکړو زاړه خرافات له نورونه لږ زيان لري ځکه چې هغه د زمانې په مرور صيقل شوي دي او ضرر يې کم شوی دی.
" انا تول فرانس "

په ځان باور

هر څوک چې په ځان باندې اطمينان اوباور لري خلک د هغه ملګري کيږي. په ځان باور يو داسې صفت دی چې د هرچاخوښيږي.
خلک له قطعي اويقيني مطالبو سره مينه لري نه له دلايلو سره. دليل اوبرهان د وګړو انديښنه او پريشاني زياتوي.
اوس ساده ګې خوښوي او په ساده خبرو پوهيږي.
خلکو ته بايد څنګه او څه راز و نه وايو بلکه هو يا نه ورته ووايو اوبس.
" انا تول فرانس "

تعصب

تعصب او عدم اغماض په هرعصر کښې شته.
هرڅه چې زموږ خوښ وي زموږ په نظرکښې لورمعلوميږي او نمانځه يې کوو.
که څوک موږ ته زموږ د بتانو عيب ښکاره کړي خو ابدی کيږو.
خلک په مشکله ديته حاضريږي چې دخپلو عقايدو په منشا اومنبع کښې لږ غونډې ايراد قبو ل کړي.
که چا پخپلو اصولو او معتقداتوکښې غوراو فکرکولی هيڅکله به نه وو معتقد شوي.
" انا تول فرانس "

ځان وپيژنه

دا خبره چې ځان وپيژنه ديوناني فلسفې له حماقتونو څخه يو لوی حماقت دی. موږ به هيڅکله نه ځان وپيژنو او نه نور.
تو ل مشکلات په همدغه ځای کښې دي اوپه همدغې موضوع پورې ارتباط لري.
ددنيا جوړو ل دومره ګران کارنه دی لکه پيژندل يې چې ګران کاردی.
ښايي چې بشري نبوغ يوه ورځ يو نوی دنيا جوړه کړی شي مګر دا تو فيق به هيڅکله ونه مومي چې پرې پوه هم شي.
دبشر په پوهه او نبوغ باندې دا ډيره لويه تعدي ده چې د حقيقت په لټون کښې په کار ولويږي. څه شی چې له پوهې نه په کښې استفاده کيږي د اشياؤ لږ غونډې حقيقت پيژندل او ترينه خوند اخستل دي.
" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصیت

موږ غواړو چې خپل شخصیت له ځان سره هغه بل جهان ته هم یوسو له موږسره دا عقیده موجوده ده چې که ځوک ځان هلته ونه پیژني هرسعادت چې د ده په برخه وي په ده پورې به څه ربط نه لري، بلکه دبل چا ما ل به وي.
له دینه غافل یو چې زموږ شخصیت دلته په دغه جهان کښې هم محفوظ نه دی او په ژوندانه کښې څو څوځله یو راز اوبل راز کیږي.
زه چې اوس له اتیا کالونه اوښتی یم له هغه شل کلن، (موریس میترلینک) سره هیڅ شباهت نه لرم بلکه هغه هیڅ نه پیژنم.
همدارنګه له هغه لس کلن هلک سره هم مشابه نه یم چې یوه شیبه هم په ځای نه و ناست او تل په لوبه مشغول و.
ما ته اوس هغه پردی اوبیګانه معلومیږي.
هرکله چې په دې نړۍ کښې زموږ شخصیت بدلیږي نو بیاولې دا انتظار لرو چې هغه بل جهان ته به یې له ځان سره ورو.
" مترلینک"

بقاء

پسونه دطبیعت دسختیو په مقابل کښې مقاومت نشي کولی. که انسان دغه نوع د خپل خوراک لپاره نه وای ساتلی اوس به یې نسل ورک ؤ. مګر اوس چې دغه حیوان په دنیاکښې ژوندی پاته دی څه سعادت یې په برخه نه دی ځکه چې دوژلو او خوړلو لپاره یې ساتلی دی.
هرحیوان او هر یوبوټی چې دلته وینئ، سرنوشت یې همدغه دی. کاڼي او معدنیات هم دغه رازدي مګر زموږ عمر دومره نه دی چې د دوئ تغیر ووینو او په بدبختۍ یې پوه شو.
" مترلینک"

کب

هغه کب چې یوازې ژوند کوي او هغه کبان چې په یوه ځای کښې ګډ ژوند کوي په یو ه اندازه پوهه لري مګر سره له دې ډیر کبان شته چې یوازې یوازې نه اوسیږي.
موږ نه پوهیږو چې ددوئ د اجتماع سبب څه شی دی؟
ښایي چې دوئ به د ځینو ځناورو او بلاګانو له ډاره او د ځان ساتلو لپاره یو ځای شوي وي مګر همدغه ګډ ژوند او یو ځای اوسیدل ددې سبب وګرځیده چې انسان یې ژر ښکار کړي.
" مترلینک"

هغه چې دنیاته رانغله

په ملیاردونو نطفې ضایع کیږي او په دې باب کښې تاسې ډیرافراط کوئ.
ستاسو ښځې ډیرې لږې نطفې قبلوي چې هغه په انسانانو بدلیږي. هغه نطفې چې ضایع کیږي او څه ترینه نه جوړیږي ستاسو دخوابدۍ اوخپګان موجب نه ګرځي.
تاسو ته معلومه ده چې دغه په سلهاؤ زرو ملیاردونو نطفې چې په هره پیړۍ یا نیمه پیړۍ کښې له دې جهانه ځي او هیڅ ترینه نه جوړیږي دانسانیت توان په کښې شته او بالقوه انسانان ورته ویلی شو. مګر دوئ ته هغه چانس نه پیداکیږي چې موږ غوندې انسانان شي. لکه چې موږ ته هغه چانس په لاس نه راځي چې دمشتري کره رانه جوړه شي او هغومره عمرو لرو.
آیادغه بالقوه انسانان د فکري ا ومعنوي ژوند خاوندان وو او که نه؟ که نه وو نو څنګه ورته بالقوه انسانان ویلی شو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

او س چې دوئ مړه شو او موږ غوندې نشو آیا د دنیا په اوضاعو کښې څه تغیر راغی؟ ایا ددوئ ځای تش پاته شو او هغه کارچې باید دوئ سرته رسولی وای سرته ونه رسیده؟

" مترلینګ"

څنګه به یو؟

موږ غواړو چې په هغه بل عالم کښې هم خپل ځان وپیژنو او پوه شو چې ته ((اسمیت)) یې اوزه ((موریس)) یم مګر دانه ده معلومه چې هلته به خپل کوم شخصیت غوره کوو؟

آیاته به داغواړې چې دغه اوسنی شخصیت درسره وي که دزلمیتوب یا دکوچنیتوب ددورې شخصیت.

موږ ته دا هم نه ده معلومه چې زموږ دبدو کارونو سزابه زموږ کوم شخصیت وینې؟ هغه به دغه موریس وي چې اوس له اتیا کالو نه اوښتی دی که هغه شل کلن موریس به وي چې ښکلی شخصیت یې درلود.

په رښتیا چې موږ تراوسه نه یو پوه شوي چې په څه صورت به د خدای حضورته وړاندې کیږو، سپین ږیري به یو که ځوانان اوکه ماشومان؟

" مترلینګ"

ستاسو فکر

ستاسې فکر چې هر څه وي تاسو هماغه یاست.

هیڅ امکان نه لري چې څوک له خپل فکره لوی شي یا د خپل فکرله حدودو څخه تجاوز وکړي.

" مترلینګ"

که طبابت ترقي وکړي

ښايي چې يوه ورځ طبابت دومره ترقي وکړي چې طبیبان دسړی زړه، سږي او نور زاړه له کاره وتلي شیان بدل کړي او دسر په کوپړی کښې هم نورماغزه واچوي.

هرکله چې زاړه ماغزه بد ل شي نو طبعاً دغه حافظه هم نه پاته کیږي چې دتیر ژوند پوهه او معلومات،کینه اومینه یانور خاطرات په کښې ساتلي دي. چې دا حافظه لاړه شي هغه شخصیت هم درومي چې له دغې حافظې سره ټینګ تعلق لري.

په دغه صورت کښې بیا څوک خپل ځان نشي پیژندلی او په دې نه پو هیږي چې زه څوک یم؟ یعنې دده او دیوه مړي ترمنځ به څه فرق نه وي مګر څیره او تنه به یې په کو څو اوبازاروکښې حرکت کوي.

دازیان چې دمغزو له بدلون څخه سړي ته رسیږي دمرګ او مړینې له زیانه کم نه دی. دغه جسد چې وروسته تردې دلته اوهلته ګرځي هغه پخوانی سړی نه دی بل څوک دی. هرتندر چې په ده پریوزي په هغه پخواني شخص پورې څه تعلق نه لري بلکه په یوه بل نا اشناسړي پورې ربط پیداکوي.

" مترلینګ"

څه غواړئ؟

که پاک خدای له تاسو نه پوښتنه وکړي چې څه غواړئ؟

تاسو به په ځواب کښې څه ووایاست؟

آیا داسې ژوند به وغواړئ چې تل ترتله وي او هیڅ زړښت او هیڅ راز بدبختي هیڅ تغیر په کښې نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغسې ژوند خوعیناً د هغه غټ کانې حا ل ته ورته دی چې په ملیونو کاله په یوه ځای پروت وي اوهیڅ تغیر اوتحول په کښې نه راځي.
زه یقین لرم چې که تاسې د جاویداني عمرپه حقیقت پوه شئ . هیڅکله به یې له خدایه ونه غواړئ.
جاویداني سعادت هم د جاویداني عمرپه شان دی په بل عبارت جاویداني بدبختي ده.
" مترلینګ"

پوه او ناپوه

دا چې پوه او نا پوه یو دبل په ژبه نه پوهیږي سبب یې دادی چې پوه په هغه شي بدلیږي چې دی پرې پوه شوی دی.
دی هغه څه نا پوه ته نشي ویلی چې دده په زړه کښې ځای لري.
که تاسې یوه ورځ د جهان په اسرارو پوه شئ پخپله به هماغه اسرار شئ اوماته به د خپل زړه خبرې نشئ کولئ!
" مترلینګ"

لیونی

ماته وایې ته هم لیونی شوی یې لکه ځینې فیلسوفان چې په اخرعمر کښې لیونیان کیږي او چټیات وایي.
ښایې چې زه لیونتوب قبو ل کړم ځکه چې تراوسه پورې لا د لیونتوب او هوښیارۍ ترمینځ عقلاني تفاوت نه دی موجود مګرتاسو چې هوښیاران یاست فکر وکړئ چې څه وایئ؟
" مترلینګ"

مرګ

که مرګ په دنیا کښې نه وای هیچابه دژوندانه درانه بارته غاړه نه وای ایښې همدغه دمرګ ویره دده چې موږ ژوند کوو او د دغه دار په وجه تر زړښته پورې د ژوندانه پیتی په اوږو ړو.
" مترلینګ"

روح

که له مانه پوښتنه وکړئ چې روح څه شی د.ی؟
زه تاسو ته څه ځواب نشم ویلی.مګرله تاسونه به پوښتنه وکړم چې جسم څه شی دی؟ هر کله که موږ جسم یا ماده وپیژنو دروح په پیژندلو به هم بریالي شو مګر اوس چې یو هم نه پیژنو بایدپه دې باندې ځان خوشحاله کړو چې روح د جسم حرکت دی او جسم دروح شکل اوصورت دی.
" مترلینګ"

افلاطون

که د یونان افلاطون څه دپاسه دوه زره کاله پس موږ ته راشي موږ به کومه موضوع ده ته وړاندې کړو چې دده دتوجه وړوي او دی څه قدرته حیران کړي؟
په اخلاقي، اجتماعي اوسیاسي لحاظ که موږ مریتوب لغوه کړی دی خو ځو ډوله بل راز غلامي پیداشویده چې هغه ځای یې ډک کړیدی موږ کوم نوی شی نه لرو چې هغه ته یې وړاندې کړو.
زموږ سیاسي، اجتماعي او اخلاقي دروغ د هغه لپاره کوم نوی مضمون نه دی او اوسنی سلوک هغه ته څه نویتوب نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فزیک، شیمی، ژوند پېژندنه، طبات او جراحی کښې چې څه کشفیات شوي دي په اول کښې به دی په تعجب کښې واچوي مګر ددې لامله چې هغه ډېر موشګاف او څیر کیدونکی دی ډېر ژر به پوه شي چې زمونږ کشفیاتو دروح لپاره کومه نوې غذانه ده پیداکړې او د اسرارو له مخې پرده نه ده پورته شوې.
څه شی چې د هغه پوره توجه ځان ته راګرځولی شي هغه بې سیمه موجونه دي چې په یوه شیبه کښې هر ځای ته غږ رسوي، ممکنه ده چې دغه شی د ده ارتباط له هغو اسرارو سره پیدا کړي چې په مبهم ډول یې پخپلو کتابونوکښې ورته اشاره کړیده.
په هر حا ل کوم دتوجه وړشی چې په دوه زره کالوکښې مونږ کشف کړیدی همدغه دی چې دعلت په ادراک یې لا نه یو موفق شوي او دانه ده معلومه چې دوه زره کاله وروسته به دتوجه وړ څه شی کشف کړو.
" مترلینګ"

زمونږپوهه

مونږ د فولادو په یوه تړلې خونه کښې ژوند کوو چې دوه وړوکي سوري لري او بس. له یوه سوري نه لږ غوندې رڼا راځي او له بل نه لږ غوندې او از راننوزي. مونږله همدغو دوو سوریو څخه د جهان او ضاع معلوموو او همدغه وجه ده چې بې له رڼا او بې له غږه په نور څه نه پوهیږو.
" مترلینګ"

بدې خبرې

بدې او ناوړه خبرې چې زیان او ضررلري ډیرې ژر خپر یږي ښې او حسا یې خبرې چې فایده په کښې وي ژرنه خپریږي.
هو! بدې او ناکاره خبرې لکه تلونکې اوخپرونکې ناروغي له یوه نه بل اوله بل نه بل ته ځي.
ښې خبرې لکه صحت او روغتیا له یوه نه بل ته نه درومي.
" مترلینګ"

انساني سلوك

انسان باید هغه مینه چې له نورو سره یې کوي له ډیر لوړ ځایه واخلي اوپه ډیر لوړ همت له نوروسره وچلیږي.
ترڅو چې ممکنه ده چې خلکو ته دعشق په نظرو ګوري نه ښایي چې د خپل ترحم او شفقت سیوری په چا باندې وغورځوي.
تر څو چې دعدالت له مخې چاته څه ورکولی شي نه ښایي چې د احسان له مخې چاته څه وبخښي.
ترڅو چې د چا احترام کولی شي نه ښایي چې د هغه دلجویي ا و دلداري وکړي.
" مترلینګ"

انساني کمال

هغه لوی کما ل چې دتحو ل او تکامل په لاره کښې د ژوندیو شیانو په برخه رسیدلی دی قلبي عواطف دي چې په انسان کښې لید ه شي. که څوک غواړي چې له حیواناتو نه لرې وي باید دغه عوطف چې رحم، مروت، کرم، شجاعت او نوعه پرستي ده په ځان کښې ورروزي.
" داروین"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر روزنه

څه شی دی چې په بشرکښې ژورفکرونه روزي؟
علم او پوهه نه ده، کارنه دی، دعواطفو او احساساتو هیجان هم نه دی یوازې رنځ اومشقت دی چې دانسان په فکر کښې ژوروالی پیداکوي او ښايي چې د همدې له امله په دنیاکښې غمونه او رنځونه ډیر شوي وي.
" هیز"

ښکلیتوب

کله چې ښکلیتوب د دعوی لپاره راولاړ شي دهر ناطق ژبه کلي کیږي.
" شکسپیر"

ښایست

ښایست هغه میلمه دی چې په هر کورکښې قدر او عزت لري.
" ګوټه"

سیاست مدار

که یو سیاستمدار جنایت وکړي ښايي چې عفوه شي مګر که د خبط مرتکب شي نو دعفوې وړنه دی.
" بیسمارک"

غولول

ټول تریوه وخته غولیږي ځینې د همیشه لپاره هم غولولی شئ مګر ټول د همیشه لپاره نه غولیږي.
" ابراهام لینکلن"

فکرپه شعر کښې

فکر باید په شعر کښې داسې پټ وي لکه غذايي خاصیت چې په میوه کښې پټ دی. میوه هم غذا ده مګر لذیذه چې د خوړلو په وخت کښې بې له لذته د بل شي احساس نه کوو. خوبدن ترینه غذايې ماده اخلي او دغه غیر محسوسه غذاپه لذت کښې پټه ده
" پل والري"

بدبختي او شعر

دبدې ورځې خاوندان د مصیبت اوناکامي په وخت کښې شعرته مخه کوي او څه چې دوئ له رنځ اوغم نه زده کړی وي په اشعارو کښې یې نوروته وړاندې کوي.
" شللی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق او سعادت

هغه څوک ډیر نیکبخت دی چې خدای ورته داسې زړه ورکړی دی چې دعشق او سوزو ګداز لایق دی.
چا چې دعالم او ضاع او د انسان زړه دعشق په دوه مخیزه هنداره کښې نه دی لیدلی هغه هیڅ حقیقت نه دی لیدلی او په هیڅ نه دی پوه شوی.
" هوګو"

پوهه او عشق

پوهه دعقل په غیر کښې پرورش نه مومي بلکه دعشق په لمن کښې وده کوي د پوهې نیالګی باید دعشق په ګلدان کښې وکر ل شي او د احساساتو په او بو ابیاری شي.

" مترلینګ"

ښوونځی

دعلم او پوهې هرښوونځی چې پرانیستل کیږي دزندان دروازه تړ ل کیږي.
" هوګو"

دفکر پانګه

دفکراو پو هې ټوله پانګه باید یوه روحي او اخلاقي عظمت ته تسلیم شي.
" مترلینګ"

معرفت

معرفت هغه شی دی چې وروسته د هر څه له لوستلو او د هر څه له هیرولو نه په دماغ کښې پاته کیږي.
" ادواردهریو"

علم او علما

علم له خطا څخه خلاص دی مګرعلما تل په خطا کښې وي.
" اناتول فرانس "

ځان ښودل

یا ځان هغسې وښیه چې یې یا هغه شان اوسه چې ځان ښیې!
((بایزید بسطامی))

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښه کار علت

که زموږ د ښوکارونو علت اوسبب څرګندشي ډېرکسان به پخپلو ښو کارو نو خړ اوخجل شي.
((ريواردل))

تاج اوقلم

تر څوچه دادب قلم زما په لاس کښې دی هيڅکله به ونه وايم چې ولې مې شاهي تاج په سرباندې نشته.
" ولتر"

مطبوعات او تاريخ

مطبوعات د اوسني تاريخ اساس او بنياد دی. موږ بايد خپل تاريخ مشوش نه کړو. څوک چې دمطبوعاتو ازادي محدودوي دوطن اوملت تاريخ ته زيان رسوي.
" پوانکاره"

حکومت او روزنامه

که له مانه پوښتنه وکړئ چې په وطن کښې بې روزنامې حکومت وي که بې حکومته روزنامه؟ زه به هرګوره دوهمه خبره غوره کړم
" جفرسن"

دځان سعادت

که يوازې خپل سعادت وغواړو څه ګرانه خبره نه ده مګر موږغواړو چې له نورونه زيات مسعود شو او دا کار ډېرمشکل دی ځکه چې نور هغو مره مسعو د نه دي لکه چې موږ يې تصور کوو.
" نتسکوی"

ځان مسعود ګڼل

يوازې داکافي نه دی چې دسعادت خاوندان شو بلکه په دې پوهيدل په کاردی چې موږ د سعادت خاوندان يو.
" مترلينګ "

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجبار او اختيار

خومره چې دوجود مرتبه او درجه لوړيږي هغومره اجبار کميږي او اختيار زياتيږي. همدغه سبب دی چې د کانيې مجبوريت له بوټې اونيالګی نه زيات دی او حيوانات له نباتاتو نه هم زيات اختيار لري. انسان بيا له حيوان څخه هم پورته دی او ډير اختيار لري.

"بوترو"

عقل اوزړه

عقل دزړه په خوښه کارکوي او زړه ته ګوري. هغه څه چې زړه يې نه غواړی عقل په کښې لاره نشي پيداکولای. يعنې زړه په سرباندې حکومت کوي او سر په زړه حاکميت نه لري.

" شوپنهاور"

کينه او مينه

کينه اومينه د نفسي احوالو او کيفياتو له اختلافه پيداکيږي اوپه عقل پورې څه اړه نه لري.

" شوپنهاور"

احتمالي مصيبت

هرڅه پخوا له وخته په نظرکښې نيو ل او لرې کتل ښه کاردی مګر دسباورځې په احتمالي مصيبت نن غمجن کيدل ښه کارنه دی. له دينه چې په هواکښې ځانته زندان جوړوو ولې يوښه قصرنه جوړوو.

لياقت لرل

لياقت لرل او کوم ځای ته نه رسيدل له بې لياقته رسيدلو نه ښه وي.

شهامت

که بتان مات کړې کوم سترکار دې نه دی کړی.

حقيقي شهامت دادی چې پخپل ځان کښې دبت پرستۍ خوی ورک کړې.

« نيچې»

لوی خلک

لوی خلک لکه سيندونه خپل هدف ته بې لارې درومي او ددوئ شهامت همدغه دی چې له ګرانو اوپرپيچه لارو څخه نه ډاريږي.

" نيچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماع

په اجتماع کښې دا خل شه؛ ځکه چې په جمعيت کښې سړی صيقل کيږي او ټينګيږي.
يوازېتوب سړی ملايم کوي او فاسدوی يې.
" نيچې "

د جنګ اساس

دغليم غولو ل دجنګ اساس دی ځکه زما هغه پته زغره چې ما اغوستې ده دګيدړ پوټکی دی.
" نيچې "

نجيبه غريزه

هغه غريزه چې له ټولو غرايزو نه نجيبه ده نجابت يې په ډېر احتياط زياتوه يعنې په هرکيلو محبت چې له نورو سره يې لرې يوګرام نفرت له ځان سره زيات کړه.
" نيچې "

شهرت او شرافت

که په افتخار اوشهرت پسې ګرځې نو زما پند مه هيروه؛ هغه دا چې له شرافت نه لاس واخله؛
" نيچه "

هديه قبلول

زه د هغه چاله خوشبختۍ نه خبرنه يم چې دخلکو له لاسه هديه قبولي. ځکه چې له ماسره داعقيده موجوده ده چې له هديې قبلولونه غلاښه ده.
" نيچه "

هيرول

هرخه هيرکړه هر خه هيرکړه هيرو ل ډيرلوی هنر دی!
هغه دروند بار چې له تاسره دی له ځانه وغورځوه.
که غواړې چې والوزې که ارزولرې چې له لوړو او هسکو څوکو سره آشنا شې درانه اوسنګين شيان سيندته وغورځوه.
دغه دی سيند هله ژرشه خپل ځان سيند ته وغورځوه د هيرولو هنر ډيرلوی هنر دی.
" نيچه "

ځان غوښتنه

خود خواهي او ځان غوښتنه په مطلق ډو ل له ژوند سره موافقت نه کوي.
يوازې ځان غوښتل په حقيقت کښې ځان محدود کو ل او له ځا نه څه کمو ل دي.
که جود او فيض نه وي ژوند نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حقيقت کښې بشپړه اوکامله خود خواهي په پوره غير خواهي کښې پټه ده او اخلاق هيڅکله انفرادي کيدلی نشي.
" ژان ماری کويو"

مکررات

په دغوڅهو ليکنوکښې چې علم او پوهه ډيره زياته ښيي څه وينئ؟
سترګې وغړوئ اوښه وګورئ چې غير له مکرراتونه نور څه وينئ؟
ايا دا ټولې خبرې چې په يوقسم موضوعاتوکښې اورئ بې دسبک او انشا له تنوع او بې دشواهدو او مثالونو له رنګينۍ يا د چاپ له ښکليتوبه نور څه لري؟
ددې خبرو حقيقي تاثير، عمق او ارزښت همدغه دی چې په راز راز پيرايو کښې بيا بيا ويل کيږي او له يوې مخه په بل مخ اوړي.
نو په دغه ظاهري ثروت کښې فقر او لوږه پټه ده او په دغه روڼه کښې دمړښت احساس کيږي.
" بيکن "

نيکي

په سترګوکښې دليدلو قوه يوازې نه ده کافي.
که زموږ سترګې بينا هم وي او په اشياوکښې رنګونه هم موجود وي بياهم رڼا ته محتاج يو او په تورتم کښې څه نشو ليدلی.
همدغه رڼا ده چې دليدلو قوه له اشياوو سره مربو طوي او ددې باعث ګرځي چې موږ څه ووينو.
لمريخپله دليدو قوه نه ده دليدو وسيله ده دهمدغې وسيلې له برکته موږ د بينايي احساس کوو.
ته په دې پوه شه! چې لمر د نيکۍثمره ده او نيکۍ سره شباهت لري. هماغه نسبت چې په ليدلي جهان کې يې دبينا يې قوت له ليدلو شيانوسره لري د ادراک په جهان کې بې دفهم قوه هم له هغو شيانو سره لري چې دپوهيدلو وردي.
څنګه چې په تياره کې څه نه ليدل کيږي او سترګې رڼا ته اړې دي روح هم هغه څه نه ويني چې دحقيقت رڼا پرې نه وي پريوتې.
څه شی چې د معرفت وړشيان په حقيقت پورې مربوطوي او روح ته دپوهيدو استعداد ورکوي دنيکۍ تصوردی چې دعلم قوه له لمر سره مشابه ګڼې مګر که لمر يې ګڼې نو لويه اشتباه کوې. همدارنګه د ادراک په عالم کې انسان حق لري چې علم او حقيقت دنيکۍ نظير وګڼي. مګرکه عين نيکي يې ګڼې دا هم اشتباه ده ځکه چې دنيکۍ مقام له دينه ډيرپورته دی.
لمر ليدل شوو شيانو ته يوازې دليدل کيدو قابليت نه بخښې بلکه په پيدايښت او نشو و نماکې يې هم تاثير لري او غذا ورکوي.
همدغه شان دپوهيدلو وړشيان له نيکۍ نه يوازې همدغه استفاده نه کوي چې د پوهيدلو وړ وګرځي بلکه په ماهيت اوپيدايښت کې يې هم د خل لري.
" افلاطون "

دطبيعت قوانين

دطبيعت قوانين واجب او ضروري نه دي. د جهان اصل او اساس تغير او حرکت دی هرکله چې دغه تغير مکررشي نوعادت وګرځي او دقانون نوم پيداکړي.
ديوه خوړ او به په اول کښې يوه معينه مجرانلري او د خپل جريان په وسيله ځانته لاره اومجرا پيداکوي وروسته بيادغه مجرا داوبو دسير او حرکت قاعده اوقانون بلل کيږي. ډيرامکان لري چې دغه مجرا بدله شي او يوه بله مجرا ورته پيداشي. په همدغه لحاظ دطبيعت چارې ديوه معين اوضروري قانون تابع نشو ګڼلی.
" بونرو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

انساني تکليف

ښه نیت او نیکه اراده د خیر اونیکۍ مبدا ده.
نیکه اراده اوښه نیت دادی چې انسان خپل تکلیف وپیژني او پیروي يې وکړي.
تکلیف باید خاص دتکلیف لپاره په ځای کړشي یعنې دګټې اوزیان لحاظ په کښې نه وي.
تکلیف هغه عمل دی چې د یوې کلي قاعدې متابعت لپاره وي او محض د قانون په احترام اجرا شي.
هغه څوک چې یوکار دقانون لپاره کوي او هغه چې کار یې له قانون سره موافق وي یو راز نه دي.
ددوهم سړي عمل ته مشروع ویلی شو مګر خیر او اخلاقي عمل ورته نشوویلي. ددې لپاره چې دیوه سړي کارا خلاقي ارزښت پیداکړي یوازې دا کافي نه ده چې عمل یې له تکلیف سره موافق وي بلکه دا لازمه ده چې دتکلیف لپاره وي.
ډېرامکان لري چې یوکارښه وي مګر اخلاقي نه وي لکه دیوه سوداګر صداقت او راستي چې دتجارتي منفعت او اعتبار پخولو لپاره وي نه د تکلیف لپاره.
د ځان ساتنه له تکلیف سره موافق کاردی مګر ددې لامله چې طبیعت ورته میلان لري اخلاقي عمل ورته نشوویلی.
هغه څوک چې ډېر زړه سواندی وي او د رقت په وجه له چاسره احسان کوي ښه کوي مګر اخلاقي عمل نه اجراکوي که همدغه سړی له خلقو نه جفا و ویني زړه به يې سخت شي او له احسانه به لاس واخلي. مګرکه څوک له خلکونه جفا ګانې ویني او دتکلیف په ځای کولو لپاره احسان کوي هغه یواخلاقي عمل اجراکوي.
" کانت "

ژوند

ژوند زما په نظرکښې غوښتل دي او هره غوښتنه له یوه احتیاج یا محرومیت څخه پیداکیږي یعنې له غم او درد څخه.
که دیوه سړي هره آرزو په اسانه اوسمدلاسه حاصله شي کسالت ورته پیداکیږي چې له رنځ اوغم نه لوی مصیبت دی.
دانسان ژوند همیشه دغم او کسالت ترمینځ واقع دی.
سړی چې هرڅومره له غم څخه لرې شي هغومره کسالت ته نزدې شي. په هره اندازه چې موږ له کسالت نه ځان وساتو په هماغه اندازه له غم سره قرابت پیداکوو.
دا دوه آفتونه یو دبل ضد دي که انسان له یوه څخه خلاص شي د بل په منګولوکښې لویږي.
څنګه چې غم او رنځ له احتیاج او محرومیت څخه پیداکیږي کسالت له راحت او رفاهیت څخه پیداکیږي.
هر چیرته خواران اوغریبان له احتیاج او محرومیت سره په جګړه اخته دي او بډایان له کسالت سره په مجادله کښې دي.
همدغه کسالت دی چې دعیش او راحت خاوندان يې په ښکار او قمار په افیونو اونورو نشو مشغو ل کړي او مجبورکړي دي یا یې ددوی مخه تزییناتو او تجمل ته ګرځولې ده.
دانسان استعداد اوقوت دا غواړي چې احتیاج او محرومیت لرې کړي او د ژوند په جګړه کښې په کارولویږي. نوکله چې احتیاج اومحرومیت له مینځه لاړشي او په دغه مبارزه کښې معطلي راشي دغه عاطل قوت پخپله یو مونږ پیټی شي او انسان مجبور کاندې چې بیهوده یې صرف کړي او له کسالت څخه ځان وژغوري.
((کرلوس)) دبډایانو بدبختي داسې بیانوي:
((یو د دې لپاره چې له کسالت نه وتښتي خپله ښایسته ماڼۍ پرېږدي اوپه تفریح پسې یوه خوا او بله خوامنډې وهي. بل په ډېره بیړه له خپلې ښځې او اولادونو څخه چیرته لرې درومي مګرمقصد ته نه رسیږي او بیرته له هماغه دښمن یعنې کسالت سره بیاکورته راځي او چاره ترینه ورکه وي)).
" شوپنهاور"

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی، څوک چې هیمشه د بل دملامتی خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

حکمت او سعادت

ارسطووايي: حکیم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردنه لرکړي نه دا چې په ډیرو لذتونو پسې هڅه وکړي.
زه هم دحکمت ډیره ټینګه اوقوي پایه همدغه ګڼم چې سړی له غمونو او دردونو څخه وتښتي نه داچې په لذت پسې منډه واخلي.
یعنې سعادت په هغه ګریز (تیښته) کښې دی نه په دغه شتاب (هڅه) کښې. هغه کسان ډیر غولیدلي دي چې ارزوګانوته رسیدل سعادت ګڼي ځکه چې له ارزوګانو سره وداع کول اوبې نیازی ته رسیدل سعادت دی.
هر څومره چې د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هماغو مره سعادت ته نژدې وي.که حقیقت ته وګورو یو روغ او جوړ فقیر له یوه رنځورغاړي بډایی څخه ډیر نیکبخته دی.

سقراط وایي: ډیرکسان دي چې نه جواهر لري نه سره اوسپین نه یې ډیرښه لباس په غاړه کښې شته نه په لوړو ماڼیو اوښو قصرونو کښې استوګنه لري مګرسره له دې له بډایانو نه خوشحاله ژوند کوي.

شکسپیروايي: ځینې کسان لکه توتیان داسې دي چې د خندا یوه وړه منظره ووینې خوله یې له خندا نه نه راټولیږي.
ځینې نور داسې غمجن دي چې هیڅ راز مسخرې او د خندا نندارې یې نشي خندولی.
دا زموږ خپل خوی او طبیعت دی چې زموږ دژوند اوسعادت اساس ګڼل کیږي.
موږ باید دسعادت تومنه په ځان کښې ولټوو او په دې پوه شو چې دهرچا نیکبختي پخپله په ده پورې مربوطه ده.
په ځان باندې اتکا او نورو ته نه متوسل کیده، له ډیرو قیدونو او احتیاجاتو څخه ځان خلاصول او خپله ازادي زیاتول سعادت دي.
هغه څوک چې په باطن کښې غني دی له خارجي جهان څخه یوه منفي هدیه غواړي او بس چې هغه فراغت دی.
د هغه مهمه ارزو داده چې له خلقونه لرې اوپه څنګ وي چې په دغه وسیله له ځانه استفاده وکړی شي.
لوی خلک له هر څه نه فراغت خوښوي او خپلې ازادۍ ته ډیره توجه لري یعنې همدغه سعادت ګڼي.

ارسطووايي: سعادت په فراغت او ازادۍ کښې دی.
سقراط هم ازادۍ او فراغت سترنعمت ګڼلی دی.
څومره چې د یوه سړي فکري او عقلي پانګه زیاتیږي هغومره یې تعلق له دنیا نه او د دنیا له خلکو څخه کمیږي.
هغه بیا خپل سعادت د دنیاپه نعمتونوکښې نه لټوي بلکه له معنوي لذتو نو څخه خونداخلي او حقیقي سعادت ته رسیږي.
" شوپنهاو"

انشا

د هرلیکونکي انشا د هغه دفکر آیینه ده.
که غواړئ چې د یوه لیکونکي حقیقي ارزښت ځانته معلوم کړئ دیته مه ګورئ چې ده څه موضوع کښې فکر کړی دی یا دده دفکر محصول څه شی دی.
دیوه مؤلف اولیکونکي دمقام پیژندلو لپاره همدغه کافي ده چې موږ پوه شو چې ده څه رازفکر کړی دی او دفکر کولو طرزیې څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هرليکونکي انشأ لکه خميره داسې ده چې مختلف شکلونه او صورتونه قبلوي مګر داصورتونه که هر څومره مختلف وي بيا هم خميره يوه ده.

" شوپنهاور"

مطالعه اوتفکر

څنګه چې ډيره زياته مطالعه فکر وسعت او ودې ته نه پريږدي ډير ليکل اوډير لوستل هم د حقايقو دمعرفت مخه نسي.
ددنيا ډيره لويه کتابخانه چې بې نظمه او بې ترتيبه وي هغه ارزښت نه لري چې يوه کوچنۍ منظمه کتابخانه يې لري.
همدغه راز ډيره زياته پوهه چې په ذهن اودماغ کښې ښه هضم شوې نه وي له هغو لږو معلوماتو نه لږ قيمت لري چې په جزئياتو کښې يې ډيرغوراو دقت نه وي شوی.
په حقايقو باندې سړی هغه وخت پوهيدلی شي چې دعليت په قانون پوه شي او په جزئياتو کښې مطالعه ولري.
څنګه چې انسان مطالعې ته ضرورت لري تفکر ته يې هم لري. مطالعه اوتفکر د انسان په ذهن کښې دوه متضاد تاثيرونه لری چې که يو زيات شي هغه بل کميږي.
مطالعه دسړي ذهن د هغو افکارو او عقايدو له تاثيرلاندې راولي چې ممکنه ده دانسان له ذاتي احتياجاتو سره مخالفت ولري.
آزاد تفکر يعنې د هغه طبعي سير اوحرکت تعقيب چې محيط اوضروري مسايل يې دانسان په ذهن کښې پيداکوي دمطالعې په شان څه خاص شی په ذهن کښې موجودنه وي بلکه دفکرکولو تومنه ذهن ته سپاري. همدغه سبب دی چې ډيره زياته مطالعه دشخصي فکر د پرورش مخه نيسي اوسړی څه قدر سطحي اوناپوهه کوي.
علما او پوهان هماغه کسان دي چې ډيرکتابونه يې لوستي دي مګر نوابغ او دفکر خاوندان چې دانساني مدنيت لارښودونکي دي او د بشريت قافله دترقۍ خواته بيايي هغه کسان دي چې دجهان په کتاب کښې يې غور کړيدی او دنورو په خبرو کښې يې خپل فکر نه دی بايللی.

" شوپنهاور

خوی او خصلت

دانسان خوی هيڅکله تغيير نه کوي. هو سړی په زلميتوب او زړښت کښې هماغه دی چې په کوچنيتوب کښې و.
دده ډير لوی هنردادی چې کله کله فريبنده (غولوونکی) صورت اختياروي او دافسون نقاب پخپل مخ غوروي.
که غواړئ چې دغه حقيقت دتجربې له مخې ځانته معلوم کړئ نو د هغه اشنا اوملګري په حرکاتو او رفتار کښې ښه دقت وکړئ چې ډير کلونه ترينه بيل شوي ياست وروسته له دغه غور او دقت څخه به داو منئ چې دده خوی او خصلت هيڅ تغير نه دی کړی او هماغه شی دی چې دمخه و.
ځينی کسان په ظاهره انکار کوي او دا خبره نه مني مګرپه باطن کښې پوره باور لري چې دانسان خوی او خصلت تغيير نه قبلوي.
همدغه سبب دی چې څوک له چانه څه ټکي برګي ووينې په هغه باندې بيا اعتماد نه کوي.
که څوک د چاپه نظر يو ځل ښه ورغی دهغه په باب هم خپله نظريه نه بدلوي.
دانسان خوی او خصلت فطري شی دی او همدغه يې دلوروالي معيار دی.که څوک دفطرت په لحاظ لوی نه وي نو واړه اشخاص په مصنوعي وسايلو نه لويږي.

" شوپنهاور"

دوستانه مناسبت

سړی د ځوانۍ په وخت کښې دافکر کوي چې دانسانانو مناسبات په يوه ښه اساس او په حقيقي اصولو ولاړدی مګرکله چې دژوندانه يو څه مراحل طی کړي نو بيا پوه شي چې بشري مناسبات يې له شخصي ګټې په بل شي نه دي ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر څوک چې ډیر ما ل لري او دلوړ مقام خاوند دی هغه په خلکو کښې محبوب او محترم دی. هغه بل چې دښه نیت او ښو احساساتو خاوند دی‌مګرپه دوستی کښې یې څه ګټه نشته څوک ورسره مینه نه لري.

هغه دوستي او هغه مینه چې شخصي ګټه او پټ مقاصد په کښې نه وي دلته ډیره لږه ده او له لږو خلکو سره ده.

"شوپنهاور"

بدي اوضرر

خومره چې لوړ اوعالي مبادي په یوه بد سړي کښې فاسد شویدی په ځناورو کښې هغومره نه دي فاسد. بدي په هغه شي کښې لږه ده چې دابتکار مبداپه کښې نشته ذکا چې دابتکار مبداده، بدي زیاتوي اوضرر یې ډیروي. دیوه ظالم انسان ضرر زر ځله دیوه مضر حیوان له ضرر نه زیات دی لکه چې د یوه جماد ضررله حیوان نه لږ دی او ظالم له ظلم نه ډیربددی.

" ارسطو"

لویه اشتباه

څوک چې دا فکر کوي چې پوهه او فضیلت دسړي قیمت اومقام په جامعه کښې لوړوي ډیره لویه اشتباه کوي ځکه چې دغه شی بالعکس کینه او دښمني پیداکوي نه مینه او محبت.

دعلم او فضل اظهار بل شی نه دی د نورو دناداني تائیددی. ځکه چې ثروت او مقام دسړي قیمت په جامعه کښې لوړوي علم او عقل د نورو دکینې او نفرت موجب ګرځي.

پو هان او هوښیاران د خلکو مینه او محبت نشي جلبولي بلکه بدبیني اوتمسخر ځانته جلبوي.

" شوپنهاور"

افتخار

هغه افتخار چې لکه د څپی ونه په ډیروخت کښې وده کوي او غټیږي دوام او پاینښت یې هم ډیروي.

هغه بل افتخار چې لکه دپسرلي بوټی ژرپیداکیږي او ژر لوئیږي له یوه فصل نه زیات دوام نه لري او ډیر ژرله مینځه ځي.

د هنر خاوند چې له ابدیت نه هر خومره زیاته استفاده وکړي یعنې په ټو ل انسانیت پورې تعلق ولري هماغو مره له خپل عصر څخه پردی وي. دا ځکه چې د هغه اثر د هغه په عصر پورې اختصاص نه لري بلکه دبشر دتاریخ یو جزوي د همدې لامله معاصرین ورته ښه نه ګوري بلکه بالعکس په هغو کتابونو پسې هڅه کوي چې ورځنې مسایل په کښې وي.

" شوپنهاور"

غضب او شهوت

هغه بې اعتدالي چې په غضب کښې وي له هغې بې اعتدالی نه ښه ده چې په شهوت کښې وي. یعنې دغضبي قوې افراط دشهواني قوې له افراط څخه ښه دی.

قهر او غضب دعقل غږ پوره نشي اوریدلی او داسې مثا ل لري لکه چې یو نوکر د خپل بادار امر لږ غوندې واوري او د تعمیل لپاره منډه واخلي یعنې امرته تراخره غوږ کښینږدي او په کار پسې وځغلي مګر شهوت دعقل یا حس په یوه اشاره د خوند اولذت په لورې هڅه کوي او امرته هیڅ نه ګوري.

دغضب خاوند مکارنه دی اوغضب هم مکر جن نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکرله شهوت سره ترلې دی او دشهوت کاردی.
همدغه سبب دی چې دغضب په ډېروالي کښې دومره رسوايي نشته لکه چې د شهوت په ډېروالي کښې شته.
" ارسطو"

دوستي

دوستي يوازې يو ضروري امرنه دی بلکه يوه ډېره شريفه او آبرو منده عاطفه هم ده.
ځيني وايي چې دوستي يوډول مشابهت دی او هماغه اشخاص يو دبل دوستان وي چې يوله بله مشابهت لري د همدې لامله بازله بازسره اوکوتره له کوترې سره الوزي.
ځيني نورېه دې عقيده دي چې که دوه تنه يوکار او يوه پيشه لري نو هغه هيڅکله نشي دوستان کيدلی.
څوک چې دفطرت په قوانينو استاد کوي لکه (اورپيدس) هغه وايي:
د و چې ځمکې باران خوښ دی اوباراني وريځې داغواړی چې په ځمکه باران واوروي.
هرا کليتس په دې فکردی چې ضديت دنزدې کيدو موجب دی او ډېرښه موافقتونه له مخالفتونو څخه پيدادي.
دا خبرې په پرېږدو او دابه ووايو چې ددوستۍ موضوع څه شی دی؟
خيرکه لذت که منفعت؟
هغه کسان حقيقي دوستان نه دي چې دمنفعت لپاره دوستي کوي او په ګټه مين دي. د دوی دوستي به ترهماغه وخته وي چې له بله ګټه کوي او دګټې اميد موجود وي.
دچا دوستي چې په لذت بناده او په خوند پسې ګرځي هغه هم له حقيقې دوستۍ نه خبرنه دی د هغه دوستي هم بې بنياده ده ځکه چې لذت هم لکه منفعت بې ثباته دی‌او ژر ژر بد ليږي.
په دې دواړو دوستيو کښې دوست بالذات مقصو دنه دی بلکه لذت يا منفعت اصلي مقصد دی.
پوره او حقيقي دوستي هغه ده چې دښو خلکو ترمينځ پيداکيږي اوپه ښه والي بناده.
هغه خلک چې د خير خاوندان دي او د بل خير غواړي مينه يې يو له بله ذاتي او حقيقي ده.
دا دوستي په خيراو فضليت بناده او پايه يې ډېره ټينګه ده.
دوست هغه دی چې د دوست خير غواړي او خير وررسوي.
په دوستۍ کښې دا شرط دی چې يو له بله له عواطفو ډک احساسات ولري او دا احساسات او عواطف دواړو خواوته معلوم وي.
په دوستۍ کښې اميزش او الفت ناسته ولاړه ضروري ده.
دوستۍ دمساوات په اساس ټينګيږي چې هر يود بل حق اداکړي او هريو د بل محب وي.
ډېرخلک داغواړي چې د نورو محبوب شي او پخپله د هيچا محب نه وي په همدغه وجه خپل متملقين په ځان راغونډوي مګر دوستان نشي پيداکولی.
متملق هماغه دی چې خپل ځان ټيټ ګڼي يا لږ ترلږ خپل دوست ته داښيي چې زه په تادومره نه يم ګران لکه چې ته پرما ګران يې ځکه دغسې کسانو ته دوستان نشوويلی.
دوستۍ هغه مينه ده چې له دوست څخه بيرته انعکاس کوي او له يوې خوا نه نه وي همدغه سبب دی چې دانسان مينه له سرو او سپينو سره يا له ښو جامو او ښو خوراکونو سره دوستي نه ده ځکه چې له يوې خواده او بيرته انعکاس نه کوي.
په دوستۍ کښې مقابله بالمثل په کارده او بې مساواته دوستي دوستي نه ده. مينه له يوې خوا پيداکيدای شي مګر دوستي له يوه طرفه هيڅکله نه وي. دوستۍ که د لذت يا منفعت په اثروي کيدای شي چې بد خلک له بدو خلکو سره يا ښه اشخاص له بدو کسانو سره دوستان شي مګر که خير او فضيلت د دوستۍ اساس وي نو دښو او بدو ترمينځ دوستي نه پيداکيږي.
حقيقي دوستي هماغه ده چې دنيکانو اوښو خلکو په پاکو زړونو کښې ځای لري او په خير او فضيلت بناده.
" ارسطو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلا

ښکلا یوه منطقي قضیه ده چې صغرئ یې سترګې دي او کبرئ یې زړه دئ نتیجه یې عشق دئ.

"سقراط"

وحشي اومدني انسان

عمومي نظریه داده چې وحشي انسان په هیڅ ډو ل اخلاقي اصولو پابندي نه لري بلکه هروخت د خپلو غرایزو تابع وي او هر کله د خپل میل او خواهش رضا غواړي.

انسان پيژندونکي پوهان دانظریه نه مني او وایي.

وحشي هغه دئ چې د ادابو او رسومو ډیر پابندوي او په ناسته ولاړه تګ او راتګ بلکه په هراقدام او هغه خبره کښې د خاصو اصولو اومقرراتو پیروي کوي، یعنې وحشي انسان هغه مریئ دئ چې پخپل رفتار او کردار کښې د یوې طایفې د عاداتو دلاس آله وي او متمدن انسان دغه راز نه دئ.

" جان دیویی"

((پای))

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library